

UNG I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

UNGES VIDEN OM OG HOLDNING TIL SOCIALE PROBLEMER
OG MULIGHEDER

13:16

ELSE CHRISTENSEN

13:16

UNG I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

UNGES VIDEN OM OG HOLDNING TIL SOCIALE PROBLEMER
OG MULIGHEDER

ELSE CHRISTENSEN

KØBENHAVN 2013
SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD

UNG I DET GRØNLANDSKE SAMFUND
UNGES VIDEN OM OG HOLDNING TIL SOCIALE PROBLEMER OG MULIGHEDER
Afdelingsleder: Anne-Dorthe Hestbæk
Afdelingen for børn og familie

Undersøgelsens følgesgruppe:
Kunuunnguaq Fleischer, Departementet for Uddannelse og Forskning
Arnavaraq Jørgensen, UNICEF Danmark
Susie Marthins, Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling
Klaus Møller, Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling
Charlotte Ørnskov, UNICEF Danmark

ISSN: 1396-1810
e-ISBN: 978-87-7119-171-4

Layout: Hedda Bank
Forsidefoto: Polfoto
Netpublikation
Tryk: Rosendahls – Schultz Grafisk A/S

© 2013 SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
Herluf Trolles Gade 11
1052 København K
Tlf. 33 48 08 00
sfi@sfi.dk
www.sfi.dk

SFI's publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.
Skrifter, der omtaler, anmelder, henviser til eller gengiver SFI's
publikationer, bedes sendt til centret.

INDHOLD

	FORORD	7
	RESUMÉ	9
1	INDLEDNING	13
	Unge viden og holdning	14
	Vigtigt for de unge at blive hørt	15
	Forældrenes rolle	16
	Den nye undersøgelse	16
	Formål og indhold	17
	Metode	19
	Rapportens indhold	20
2	DE UNGE I UNDERSØGELSEN	21
	Alder og skoleklasse	22
	Familieforhold	22

De fleste forældre har arbejde	23
Hvad der er vigtigt i samvær med andre unge	24
Uddannelsesplaner	26
Drømme om fremtiden	26
3 KENDSKAB TIL SOCIALE PROBLEMER	29
En begrænset viden	29
De unge har oftest viden fra forældrene	31
Taler ikke meget om sociale muligheder og problemer	31
Det er ikke svært at tale om sociale muligheder og problemer	32
Interesse for at tale om sociale muligheder og problemer	33
Sociale forhold, som de unge ser	33
Alkohol- og hashmisbrug	35
Seksuelle overgreb	35
Kriminalitet	36
Svag skolegang	36
Unge psykiske vanskeligheder	36
Beskyttende forhold	37
Om debatten i Grønland	38
4 SOCIALE PROBLEMER, DER BØR GØRES NOGET VED	41
Ansvar for at gøre det nødvendige	43
5 REFLEKSIONER OG ANBEFALINGER	47
Normativ viden	48
Fravær af mere indholdsmæssig viden	49
Ønsker, at der skal handles	49
Anbefalinger	50
LITTERATUR	51
SFI-RAPPORTER SIDEN 2012	53

FORORD

Denne rapport er den anden af SFI's fire rapporter, der følger projektet NAKUUSA, der er tilrettelagt af Departementet for Familie og Justits i Grønlands Selvstyre og UNICEF i Danmark.

Projektet, hvis titel kan oversættes til dansk: "Lad os være stærke", gennemføres gennem en række aktiviteter i Grønland, som i særlig grad er målrettet børn, unge og forældre. Projektets formål er at sikre, at grønlandske børns vilkår og rettigheder styrkes. Projektet er således et led i det arbejde, der gennem de seneste år er blevet gennemført i Grønland med henblik på at få almindelige mennesker, herunder unge, til at tage mere socialt ansvar for egen og andre menneskers trivsel.

SFI's opgave er at gennemføre et mindre projekt i hvert af de år, NAKUUSA forløber, dvs. i 2012, 2013, 2014 og 2015. Denne rapport er en dokumentation af nr. to af disse projekter.

Rapporten belyser de grønlandske unges viden om sociale problemer og sociale muligheder samt deres holdning til, hvad der bør gøres noget ved. Undersøgelsen har unge med fra alle fire grønlandske kommuner, fire skoler fra byer og to skoler fra bygder og indeholder data fra elever fra de tre ældste klasser i seks folkeskoler, i alt 373 unge. Skolerne skal have en stor tak for, at de sagde ja til at være med, og tak for det arbejde, de har lavet for at gennemføre deres deltagelse.

Rapporten er udarbejdet af seniorforsker, mag.art. Else Christensen. Cand.jur. Inger Koch-Nielsen, tidligere forskningsleder ved SFI, har været ekstern referee på rapporten.

Rapporten er finansieret af Departementet for Familie og Justits, Grønlands Selvstyre og UNICEF, Danmark.

København, september 2013

AGI CSONKA

RESUMÉ

Undersøgelsens formål er at belyse grønlandske unges viden om og holdning til sociale problemer og muligheder, primært med fokus på sociale problemer. Der gives først en beskrivelse af unges viden og holdninger med en række helt enkle analyser om sammenhænge og dernæst en formidling af resultaterne på en måde, så de er til at anvende i det videre arbejde i projektet NAKUUSA.¹

Projektet NAKUUSA gennemføres af Departementet for Familie og Justits, Selvstyret i Grønland og UNICEF i Danmark. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland.

Projektet NAKUUSA, der løber i perioden 2012-2015, er en del af arbejdet med at få almindelige mennesker, herunder unge, til at tage mere socialt ansvar for egen og andre menneskers trivsel.

SFI's opgave er at gennemføre et mindre projekt i hvert af de år, NAKUUSA forløber. Denne rapport er det andet af disse projekter.

RESULTATER

Rapporten viser, at de unge gerne vil bidrage til diskussionen af sociale problemer. Det er dog kun en mindre del af de unge (7 pct.), der mener, at de har en god viden om sociale problemer, og 41 pct. mener, at de har

1. På dansk: Lad os være stærke.

en nogenlunde god viden. De øvrige unge har kun lidt eller ingen viden om sociale problemer. Unge, der bor sammen med begge forældre, har en bedre viden, end de andre, ligesom de fortæller, at de har flere kilder til deres viden. Omkring 90 pct. af de unge taler kun engang imellem, sjældent eller aldrig om sociale problemer, og samtidig svarer halvdelen af de unge, at de interesserer sig for sociale problemer.

Cirka 60 pct. af de unge mener, at de sociale problemer især udgøres af såvel unges som forældres brug af alkohol og hash – især pigerne har denne opfattelse. Det samme gælder seksuelle overgreb, som halvdelen af pigerne og en fjerdedel af drengene opfatter som et socialt problem. Druk og kriminalitet samt svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde for unge nævnes også som sociale vanskeligheder, mens mindre end halvdelen af pigerne og en fjerdedel af drengene nævner unges psykiske vanskeligheder som et socialt problem. Omkring halvdelen mener, at unge har et godt kammeratskab, noget færre mener, at unge er gode til at hjælpe hinanden, det sidste er der dog flere piger end drenge, der mener.

Cirka 80 pct. af de unge mener, at der skal gøres noget for at nedsætte unges tidlige (og store) forbrug af alkohol og hash – flere piger end drenge. To tredjedele mener, at der også skal sættes ind over for forældres store forbrug af alkohol og hash, igen en større andel piger end drenge. Tre fjerdedel af pigerne og knap halvdelen af drengene mener desuden, at der skal gøres noget mod de mange seksuelle overgreb. Det samme gælder for de øvrige forhold, dvs. druk og kriminalitet, svag skolegang, ingen uddannelse, intet arbejde og unges psykiske vanskeligheder. De unges ønske om, at der handles for at ændre disse forhold, er således massivt.

PERSPEKTIVER

Det er tankevækkende, at de unge generelt mener, at det er vigtigt, at unge er med i debatten om sociale problemer (og sociale muligheder), ligesom mange siger, de interesserer sig for sådanne forhold, samtidig med at de stort set ikke taler om det. Det kan selvfølgelig være, at de unge bare svarer det, de mener, de bør svare.

Resultatet kan imidlertid også tolkes på en anden måde, hvis man ser på, hvad de unge mere præcist siger om deres viden inden for området. Kun nogle få mener, at de har en god viden, og 41 pct. vurderer, at de har en nogenlunde viden, mens de øvrige svarer, at de ved me-

get lidt eller intet. Det sidste svar kan meget vel komme fra unge, der oplyser, at de er interesserede.

Ser man på, hvad de unge rent faktisk ved, er der i høj grad tale om en normativ viden, forstået på den måde, at de unge har en opfattelse af visse handlinger som forkerte (fx at have et tidligt og stort forbrug af alkohol), mens andre handlinger opfattes som rigtige.

Samtidig har de unge ikke nogen speciel indholdsmæssig viden om de forhold, de taler om, det vil sige, at de ikke har viden (eller i hvert fald ikke nogen sprogligt formuleret viden) om indholdet af de vanskeligheder, de taler om. De kan fx ikke formulere, hvad det betyder for børn at vokse op i en familie, hvor mor og/eller far har et misbrug af alkohol eller hash. De ved måske godt, hvordan det er, mens det står på, og de kan også have en følelsesmæssig forståelse af det, men de ved ikke, hvordan det eventuelt kan påvirke børnene senere i livet, ligesom de ikke har kendskab til den direkte skadevirkning. Det samme gælder for seksuelle overgreb, hvor de har den normative holdning, at det er forkerte handlinger, men ikke har viden om betydningen eller om den mulige længerevarende skadevirkning.

ANBEFALINGER

Ud fra undersøgelsens resultater anbefales det, at der tages fat i de unges ønsker om, at der bliver handlet på problematisk forbrug af alkohol og hash hos både børn og forældre samt på forekomsten af seksuelle overgreb.

Især anbefales det, at der arbejdes aktivt på at finde en god model at arbejde ud fra, så der ikke kun bliver tale om formidling af normativ viden i form af typen: ”du må ikke drikke alkohol og ryge hash”, ”du må ikke misbruge andre seksuelt, for det er forkert!” I stedet for anbefales det, at der i højere grad sigtes på at formidle den indholdsmæssige viden, der allerede findes, til de unge.

BOKS 1.1

Emner, som vi anbefaler, at der formidles viden om.

- Hvad det betyder for børn (og unge), der bliver udsat for seksuelle overgreb, herunder helt konkret hvordan det kan forandre børnenes personlighed og deres muligheder for at få et godt liv.
 - Hvordan man kan blive opmærksom på, at et barn er udsat for seksuelle overgreb, og hvordan det er muligt at tale om det.
 - Hvad det betyder for børn (og unge), når forældrene har alkoholproblemer, herunder helt konkret viden om, hvordan det påvirker dagligdagen for børnene, og om hvad en sådan påvirkning betyder for børnenes fremtid.
 - Hvad det betyder for børn (og unge), når forældrene har hashproblemer, herunder helt konkret viden om, hvordan det påvirker dagligdagen for børnene, og om hvad en sådan påvirkning betyder for børnenes fremtid.
 - Hvad det betyder for børns (og unges) fysiske og psykiske udvikling, når de tidligt begynder på et (eventuelt periodevist) stort forbrug af alkohol.
 - Hvad det betyder for børns (og unges) fysiske og psykiske udvikling, når de tidligt begynder på et (eventuelt periodevist) stort forbrug af hash.
 - Helt konkret formidle viden om, hvad der skal til, for at der er tale om et misbrug, herunder både den mængde (alkohol/hash), der forbruges, hvor hyppigt det bruges i store mængder, samt i hvilke situationer forbruget finder sted.
 - Formidle viden om abstinenser og om behandling af alkoholproblemer samt behandling af hashproblemer.
 - Formidle viden om, hvordan man kan kontrollere sit forbrug, og hvordan unge kan hjælpe hinanden med det (hvordan man helt konkret gør).
-

GRUNDLAG

Der er gennemført en undersøgelse af 373 unges viden om og holdning til sociale problemer og muligheder. De unge er 13, 14 og 15 år gamle og kommer fra de tre ældste klasser i fire skoler i byer og to skoler i bygder fra alle Grønlands fire kommuner. Data er indsamlet via spørgeskemaer, der er udfyldt af eleverne i skolen. Det betyder, at det kun er elever, der har været i skole den pågældende dag, der har deltaget i undersøgelsen.

Undersøgelsen er ikke repræsentativ, men har dog alligevel unge med fra byer og bygder i alle dele af Grønland. De unge er helt almindelige grønlandske unge. Godt halvdelen af børnene i undersøgelsen bor sammen med begge forældre, mens godt en tredjedel bor sammen med én af forældrene, og knap en tiendedel bor på skolehjem.

Undersøgelsen kan bruges som grundlag for at få et overblik over, hvor de unge mangler viden om sociale problemer og sociale muligheder som udgangspunkt for videre indsats.

INDLEDNING

Denne rapport er den anden i et forløb, hvor SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd følger op på NAKUUSAs arbejde.

Undersøgelsens formål er at belyse grønlandske unges viden om og holdning til sociale problemer og muligheder, primært med fokus på sociale problemer. Der gives først en beskrivelse af unges viden og holdninger med en række helt enkle analyser om sammenhænge og dernæst en formidling af resultaterne på en måde, så de er til at anvende.

Projektet NAKUUSA gennemføres af Departementet for Familie og Justits², Selvstyret i Grønland og UNICEF Danmark. Projektet består af en række aktiviteter, der skal sikre, at børns vilkår og rettigheder styrkes i Grønland.³

NAKUUSAs første aktivitet var NAKUUSA Youth Forum, et børnetopmøde med 40 unge deltagere fra hele Grønland, som blev afholdt i Ilulissat i oktober 2011. De unge, der deltog i børnetopmødet, udfyldte et spørgeskema⁴ om deres viden om og holdning til sociale spørgsmål. Svarene blev bearbejdede, og resultatet blev udgivet i rapporten *NAKUUSA – Vi vil og vi kan*, der udkom i april 2012.⁵

2. Tidligere Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling.

3. Se www.nakuusa.gl

4. På grønlandsk eller dansk.

5. Rapporten kan hentes på nettet på www.sfi.dk. Christensen, E. (2012): *NAKUUSA – Vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. Rapport 12:12.

I det følgende gennemgås de vigtigste resultater fra den første undersøgelse med unge fra børnetopmødet, og der redegøres for, hvordan resultaterne er blevet brugt, og for, hvordan der er bygget videre på resultaterne i undersøgelsen *Ung i det grønlandske samfund*. Derefter redegøres der for formål, indhold og metode i undersøgelsen *Ung i det grønlandske samfund*.

UNGES VIDEN OG HOLDNING

Efter Youth Forum i Ilulissat var der en bred formidling af de resultater, der var kommet ud af debatten på forummet. Der var artikler i grønlandske aviser og indslag i TV og radio. Da rapporten *NAKUUSA – Vi vil og vi kan* udkom i april 2012, var der ligeledes stor synlighed om projektet. To af de unge, der havde deltaget i Youth Forum, samt de ældste elever fra en af skolerne i Nuuk deltog i et møde, hvor rapporten blev præsenteret, og de unge deltog bagefter i en debat om rapportens resultater.⁶

Ved præsentationen blev der lagt vægt på, at resultaterne i rapporten stammede fra spørgeskemaer udfyldt af i alt 38 unge⁷, resultaterne kunne derfor ikke betragtes som repræsentative. Med det forbehold ønskede vi alligevel at debattere resultaterne og høre elevernes kommentarer.

De mest tankevækkende svar fra rapporten med de 38 unge fra Youth Forum blev præsenteret i et kort oplæg. Der blev lagt vægt på, at de unge i de fleste tilfælde angav, at de havde en god eller en nogenlunde god viden om sociale muligheder og sociale problemer, samtidig med at det var de færreste af de 38 unge, der havde besvaret spørgeskemaet, som nogensinde talte med deres jævnaldrende om sociale problemer.

De sociale problemer, der var størst opmærksomhed på, var børn og unges tidlige forbrug af cigaretter, alkohol og hash samt forældres brug af alkohol og hash. Ligesom seksuelle overgreb, unge, der lærte for lidt i skolen og fx ikke kunne læse, når de gik ud af skolen, unge uden uddannelse samt arbejdsløse unge blev nævnt som store sociale problemer.

Samtidig var de unge bemærkelsesværdigt mindre optagede af, at unges forskellige psykiske vanskeligheder kan betegnes som sociale problemer, ligesom der kun var begrænset opmærksomhed på, at unges psy-

6. Debatten forgik på såvel grønlandsk som dansk.

7. To af de unge på Youth Forum udfyldte ikke spørgeskemaet.

kiske vanskeligheder kunne relateres til de sociale vilkår, der var til stede i deres tilværelse.

Efter præsentationen af undersøgelsens resultater gik de unge, der deltog i præsentationen, aktivt ind i en debat, der i særlig grad fokuserede på forældrenes rolle. Debatten blev eksemplificeret ved rollespil om, hvordan henholdsvis gode forældre og dårlige forældre reagerer, hvis deres børn præsenterer dem for nogle af de nævnte sociale problemer. Målet er at få de unge til at give udtryk for, hvad de tror og mener, er henholdsvis gode og dårlige forældres reaktioner.

VIGTIGT FOR DE UNGE AT BLIVE HØRT

Arrangementet gav først og fremmest et signal om, at grønlandske unge ønsker at få mulighed for at give deres mening til kende. Ved arrangementets afslutning var der flere unge, der sagde tak, fordi de havde været med, og en enkelt, der rejste sig op og sagde: ”Tak, fordi der har været nogle voksne, der har villet lytte til vores mening”.

I de følgende dage spurgte jeg alle grønlandere, som jeg mødte, om hvad der kunne ligge bag sådan en udtalelse. Flere svarede, at de opfattede det som oprigtigt ment. De anførte, at det i mange familier (fortsat) ikke er almindeligt, at forældre og børn sammen drøfter vanskelige spørgsmål. Selvom de voksne i højere grad end tidligere er begyndt at tale om sociale problemer, er de endnu ikke begyndt at tale med deres børn om sådanne emner.

Som det fremgik af undersøgelsen, hvor 38 unge deltog, har de unge et ret godt kendskab til problemerne og et ønske om, at der kan gøres noget ved problemerne, samtidig med at de kun sjældent taler om dårlige sociale forhold. De unge giver også udtryk for, at problemerne bør drøftes, og de har derfor reageret positivt på opfordringen til at drøfte problemer, ligesom de især har været positive overfor, at der var voksne til stede, som lyttede, og som primært bidrog med hjælp til at holde diskussionen i gang.⁸

8. Det var de to ledere af NAKUUSA-projektet, der gik ind i diskussionen på den måde.

FORÆLDRENES ROLLE

En iøjnefaldende ting i de 38 unges besvarelser af de spørgsmål, der blev stillet i undersøgelsen, var, at det var svært for dem at foreslå, hvad der eventuelt kunne gøres ved problemerne. Tendensen var, at så at sige alle pegede på forældrene som dem, der primært var ansvarlige for, at der kunne komme til at ske ændringer.

Det er klart, at man ikke kan forvente, at unge på 13-15 år skal komme med svar på baggrund af en socialpolitisk analyse af forholdene, ligesom det virker rimeligt, at de unge peger på forældrene som de ansvarlige. For i virkelighedens verden er det jo i høj grad forældrene, der har ansvaret for, hvordan deres børn/unge kan komme til at leve.

De unges fokus på forældrenes betydning kom til at indgå i NAKUUSAs aktiviteter i 2012. Under overskriften *Mere mor og far!* blev der iværksat en kampagne med syv kampagnespot, som blev vist på grønlandsk tv gennem en periode på 5 måneder. Én del af arbejdet fokuserede på, hvordan forældrene bedst kunne give deres børn en tryk opvækst og et godt børne- og ungdomsliv. Der var arrangementer i flere byer, og på FN's børnekonventions fødselsdag den 20. november var der over hele Grønland børn, der gik på gaden under slagord om, at forældrene skulle træde frem, være til stede og tage ansvar. I samarbejde med børnerettighedsinstitutionen MIO⁹ blev der desuden udarbejdet en inspirationsbog til forældre, *Med kærlig hilsen*, hvor der dels er en redegørelse for indholdet i FN's børnekonvention, dels en række kapitler om, hvad forældre kan gøre, når de vil give deres børn en god barndom, samt gengivelse af børns budskaber i form af breve til deres forældre.

DEN NYE UNDERSØGELSE

I denne rapport følges der op på resultaterne fra den første undersøgelse. I alt 373 elever i alderen 13-15 år fra seks forskellige skoler fordelt over hele Grønland har besvaret en let forkortet udgave af det spørgeskema, der blev besvaret af deltagerne i Youth Forum. Den undersøgelse, der præsenteres her, er en ny undersøgelse, hvor der er indsamlet spørgeskemaer fra i alt 373 unge fra de tre ældste klasser i seks forskellige skoler

9. MIO – Meeqqat Inuusuttullu Oqaloqatigiinnittarfia, den nyoprettede Børnerettighedsinstitution i Grønland.

fra alle dele af Grønland. Fra Qaasuitsup Kommunia¹⁰ deltager skolen i Upernavik, fra Qeqqata Kommunia¹¹ deltager skolerne i Kangaamiut og Maniitsoq, fra Kommuneqarfik Sermersooq¹² deltager skolen i Kulusuk, samt en skole i Nuussuaq, og fra Kommune Kujalleq¹³ deltager skolen i Qaqortoq. Der er således skoler med fra alle fire kommuner, heraf to skoler fra bygder. Alle de deltagende skoler er blevet kontaktet og er blevet bedt om at være med i undersøgelsen.

Med 373 unge i undersøgelsen kan vi få et mere dækkende billede af unges viden om og holdninger til sociale problemer, end det var muligt at få med de 38 unge, der deltog i Youth Forum. Samtidig skal det understreges, at de 373 unge ikke er repræsentative for alle unge i Grønland. At arbejde med et repræsentativt udsnit af unge ville fordre, at der via Grønlands Statistik var lavet et tilfældigt udtræk af unge, og at skemaet derefter var sendt til samtlige udtrukne unge, så de kunne udfylde det. En sådan procedure var hverken økonomisk, tidsmæssigt eller praktisk mulig i dette projekt.

Undersøgelsens resultater skal derfor læses som et bud på, hvordan mange unge i Grønland ser på sociale problemer, herunder hvad de ved om sociale problemer, og hvad de tænker, der kan gøres for at lette vanskelighederne for udsatte børn, unge og voksne.

FORMÅL OG INDHOLD

Undersøgelsens formål er som nævnt at belyse grønlandske unges viden om og holdning til sociale problemer og muligheder, primært med fokus på sociale problemer.

Rapporten er opbygget på den måde, at der i kapitel 2, *De unge i undersøgelsen*, er en gennemgang af, hvem der har været med i undersøgelsen, så man kan danne sig et billede af de unge, der har deltaget. Indholdet i kapitel 2 består af:

- Basale sociale data som køn, alder, klasse, hvem den unge bor sammen med og forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet
- Opfattelsen af, hvad der fører til, at man bliver populær

10. Nordgrønland.

11. Midtgrønland.

12. Nuuk og Østgrønland.

13. Sydgrønland.

- De unges planer for uddannelse efter at skolen er afsluttet
- Deres drømme om fremtiden.

I kapitel 3, *Kendskab til sociale problemer*, er der en beskrivelse af de unges viden om og kendskab til sociale problemer, herunder hvad de i særlig grad anser for problemer. Indholdet i kapitel 3 består af:

Unge viden om sociale forhold

- Hvorfra unge har deres viden
- Drøfter de unge deres viden med andre?
- Unge holdning til sociale problemer
- Hvad der specifikt kan opfattes som sociale problemer.

Kapitel 4, *Sociale problemer, der skal gøres noget ved*, indeholder tilsvarende en beskrivelse af, hvad de unge i særlig grad mener, der bør gøres noget ved, samt deres vurdering af, hvem der i særlig grad er ansvarlige for at handle. Indholdet i kapitel 4 består af:

- Hvilke problemer der efter de unges opfattelse bør gøres noget ved
- Hvem har ansvaret for, at der bliver gjort noget?

Kapitel 5, *Refleksioner og anbefalinger*, indeholder en sammenfatning af de resultater, det kan være relevant at arbejde videre med, herunder eventuelle forskelle mellem piger og drenge i deres forståelse af forholdene. I kapitlet redegøres der desuden for perspektiver og anbefalinger. Indholdet i kapitel 5 består af:

- Sammenfatning af undersøgelsens resultater
- Perspektiver
- Anbefalinger.

Da NAKUUSA opfatter unge som jævnbyrdige mennesker, som det er vigtigt at få med i arbejdet for gode forhold fremover, er det derfor vigtigt, at undersøgelsen får en god formidling. En del af undersøgelsens formål er derfor, at der skal fremkomme anvendelige informationer, som dels kan indgå i den offentlige debat, dels kan indgå i NAKUUSAs videre arbejde.

Det skal understreges, at de unge ikke på noget tidspunkt bliver bedt om at udtale sig om deres egne forhold. Rapporten afspejler således udelukkende de unges viden og holdninger. Der er ikke spurgt til personlige erfaringer. De unge har ligeledes besvaret undersøgelsens spørgsmål anonymt, og der er hverken oplysninger om de unges navn, adresse eller cpr-nummer.

METODE

Data er indsamlet via et skriftligt spørgeskema, som er udfyldt af eleverne. Spørgeskemaet er en let forkortet udgave af det spørgeskema, der blev anvendt til deltagerne i Youth Forum. Skemaet er udarbejdet dels ud fra viden fra undersøgelsen *Børn i Grønland* (Christensen, Kristensen & Baviskar, 2009), dels ud fra viden fra undersøgelser, der beskæftiger sig med grønlandere, grønlandsk hverdagsliv og grønlandsk identitet nu og tidligere (Brochmann, 1992; Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling, 2011; Folkver & Hvilsom, 1994; Heinrich, 2010; Joelsen, 2011; Kahlig & Banerjee, 2007; Nathansen, 2004; Schiermacher, 2010).

Spørgeskemaet indeholder spørgsmål vedrørende de unges viden om og holdning til sociale muligheder og sociale problemer i Grønland. Desuden er der en række spørgsmål om de unges opfattelse af, hvor alvorlige de mener, forskellige sociale problemer er, hvad der efter de unges mening bør gøres noget ved, samt hvem der har ansvaret for, at der sker noget. Endelig er der spørgsmål, der mere generelt afdækker de unge selv og deres familier, så man kan danne sig et billede af, hvilke unge mennesker det er, der har deltaget i undersøgelsen.

For at sikre, at de unge er klar over, hvad de bliver spurgt om, er der i forbindelse med flere spørgsmål først en helt kort beskrivelse af, hvad der menes med spørgsmålet. Spørgeskemaet kunne udfyldes i såvel en grønlandsk som en dansk udgave.

Skemaerne blev forkortet i forhold til de skemaer, der blev udfyldt af de unge, der deltog i Youth Forum. Målet var, at det skulle være muligt at udfylde skemaerne i løbet af en skoletime. Forkortelsen skete ved, at de spørgsmål, som ikke gav særlig meget information, blev slettet.

De trykte skemaer blev udsendt til de involverede skoler, hvor de blev givet til eleverne i de tre ældste klasser. Skolerne kunne få det antal skemaer, de havde brug for, på henholdsvis grønlandsk eller dansk.

Der blev desuden udsendt information om undersøgelsens formål (på grønlandsk og dansk), som kunne uddeles til eleverne, og som eleverne kunne tage med hjem til forældrene, så alle var informerede om, hvad det handlede om, samt en instruktion til lærerne om, hvordan skemaerne skulle udfyldes. Der var desuden oplyst telefonnummer og mailadresse, så lærerne kunne tage kontakt, hvis der var noget, de havde brug for at få yderligere belyst.

Skemaerne blev udleveret til klasserne i en time og blev udfyldt med det samme. Det har således kun været unge, der var i skole den pågældende dag, der har haft mulighed for at udfylde skemaet. Vi har ikke nogen viden om, hvor stor en andel af skolernes unge der har besvaret skemaets spørgsmål.

De fleste unge har givet en god besvarelse af skemaerne og har svaret på langt de fleste spørgsmål. Et mindre antal skemaer (omkring 20 skemaer) er mere mangelfuldt udfyldt, i alt er 95 pct. af skemaerne veludfyldte, og 5 pct. er mere mangelfuldt udfyldt. Et eksempel på mangelfuld udfyldelse er, at der er 12 unge, svarende til 3 pct., der ikke har oplyst deres køn. Det betyder, at der indgår færre unge, når data analyseres ud fra køn. Generelt inddrages dog alle informationer i opgørelserne, der anføres dog hver gang, hvor stort et antal unge der har besvaret spørgsmålet, så det hele tiden fremgår, hvor mange svar der er på de enkelte spørgsmål.

Efter at eleverne havde besvaret skemaets spørgsmål, blev skemaerne samlet sammen og sendt til Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling i Nuuk. Herfra blev skemaerne sendt videre til SFI i København, hvor resultaterne er blevet gjort op.

RAPPORTENS INDHOLD

Rapporten sigter på at følge op på den grønlandske debat om, hvad unge ved om sociale forhold, hvad de unge mener om de sociale forhold for unge, og hvilke tanker de har om, hvad der kan gøres, for at forholdene bliver så gode som muligt for alle unge.

DE UNGE I UNDERSØGELSEN

De unge i undersøgelsen kommer fra byer i alle fire kommuner (Qaasuitsup Kommunia, Qeqqata Kommunia, Kommuneqarfik Sermersooq og Kommune Kujalleq) samt fra to bygder i henholdsvis Qeqqata Kommunia og den østlige del af Kommuneqarfik Sermersooq.

Det fremgår af tabel 2.1, at der er lidt flere unge fra Kommuneqarfik Sermersooq, der deltager i undersøgelsen, end fra de tre øvrige kommuner. Dette svarer til, at der bor lidt flere mennesker i Kommuneqarfik Sermersooq. Det fremgår desuden, at der er lidt flere piger end drenge, der har udfyldt spørgeskemaet.

TABEL 2.1

Undersøgelsens deltagere fordelt efter bopælskommune og køn. Antal og procent.

Kommune	Piger, antal	Drenge, antal	Unge i alt, antal	Unge i alt, procent
Qaasuitsup Kommunia	53	32	85	24
Qeqqata Kommunia	42	40	82	23
Kommuneqarfik Sermersooq	59	49	108	30
Kommune Kujalleq	36	47	83	23
Alle kommuner antal	190	168	358	100

Anm.: N = 358. 12 unge har ikke oplyst køn, og en enkelt har ikke oplyst kommune.

ALDER OG SKOLEKLASSE

De unge har oplyst alder og klassetrin. Næsten alle elever er født i 1997, 1998 eller 1999. Det betyder, at de i 2012 i de fleste tilfælde er henholdsvis 15, 14 og 13 år gamle, se tabel 2.2.

TABEL 2.2

Undersøgelsens deltagere fordelt efter fødselsår. Antal og procent.

Fødeår	Antal	Procent
1995	1	0
1996	12	3
1997	127	34
1998	126	34
1999	71	19
Uoplyst	36	10
I alt	373	100

Anm.: N = 373.

75 unge (svarende til 20 pct.) oplyste, at de gik i 8. klasse. 135 unge (svarende til 36 pct.) gik i 9. klasse, og 131 unge (svarende til 35 pct.) gik i 10. klasse. 32 unge (svarende til 9 pct.) har ikke oplyst, hvilken klasse de gik i.

FAMILIEFORHOLD

De unges familieforhold er belyst via et spørgsmål om, hvem den unge bor sammen med, samt ved spørgsmål om, hvorvidt den unges mor og far har et arbejde (uden at det er specificeret, hvilket arbejde det drejer sig om).

Tabel 2.3 viser, hvor mange unge der bor sammen med henholdsvis begge forældre, den ene forælder plus forælderen nye partner eller med en enlig forælder. Desuden fremgår det, hvor mange unge der bor andre steder end sammen med forældrene.

Det fremgår af tabel 2.3, at der er oplysninger om bopæl fra flere unge end det antal unge, der er med i undersøgelsen. Det skyldes primært, at unge, der bor på skolehjem, både har sat kryds ved, at de bor på skolehjem, og kryds ved den familie, de bor sammen med, når de ikke er

på skolehjemmet. Det samme gælder til en vis grad for unge, der bor på døgninstitution, og unge, der bor andre steder.¹⁴

TABEL 2.3

Andelen af undersøgelsens deltagere, der bor i særskilte familietyper eller institutioner. Antal og procent.

Hvem de unge bor sammen med	Antal	Procent
Begge forældre	216	58
Mor og mors mand	66	18
Enlig mor	40	11
På skolehjem ¹⁵	35	9
Hos familie	19	5
Enlig far	16	4
Far og fars kone	13	3
På døgninstitution	4	1
Andet sted	19	5
Oplysninger i alt	428	

Tabellen skal derfor læses med det forbehold, at den ikke viser en streng fordeling af de deltagende unge. Samtidig skal den læses som en oversigt over, hvordan de unge bor rent familiemæssigt, samtidig med at den angiver andelen af unge, som henholdsvis bor på skolehjem, hos familie, på døgninstitution eller andet sted.

Godt halvdelen af de unge (58 pct.) bor således sammen med begge forældre, mens godt en tredjedel (36 pct.) bor sammen med én af forældrene. I alt 9 pct. af de unge bor på skolehjem.

DE FLESTE FORÆLDRE HAR ARBEJDE

82 pct. af de unge oplyser, at deres mor har et arbejde, og 72 pct. oplyser, at deres far har et arbejde. Når der er færre unge, der oplyser, at deres far har et arbejde, end unge, der oplyser, at deres mor har et arbejde, kan det ikke læses som et udsagn om, at fædre i højere grad end mødre er uden tilknytning til arbejdsmarkedet. En del af de unge lever ikke sammen

14.15. Børn fra bygderne må afslutte deres skolegang i den nærmeste by. Afstanden og transporten til bygden betyder, at børnene ikke kan bo hos forældrene, og børnene bor derfor på et skolehjem i byen.

15. Børn fra bygderne må afslutte deres skolegang i den nærmeste by. Afstanden og transporten til bygden betyder, at børnene ikke kan bo hos forældrene, og børnene bor derfor på et skolehjem i byen.

med deres far, og i nogle tilfælde har de unge ikke nogen kontakt med deres biologiske far. Da spørgsmålet om tilknytning til arbejdsmarkedet refererer til den biologiske far, er der derfor en del unge, der har svaret, at de ikke ved, om deres far har et arbejde.

Kun 12 unge svarer, at hverken deres mor eller deres far har noget arbejde, og enkelte har ikke besvaret spørgsmålet. Der kan her være tale om, at den unge ikke har kontakt med forælderen, eller at forælderen er død.

HVAD DER ER VIGTIGT I SAMVÆR MED ANDRE UNGE

For at få et billede af, hvad de unge lægger vægt på i samværet med jævnaldrende, er der stillet en række spørgsmål om, hvad der betyder noget for, at man bliver populær blandt sine kammerater. Svarene er opgjort for henholdsvis piger og drenge, så det er muligt at se, om der er særlige forhold, der gør sig gældende for hvert af de to køn.

TABEL 2.4

Andel af undersøgelsens deltagere, for hvem udvalgte forhold betyder noget for, om man er populær, særskilt for piger og drenge. Procent og antal besvarelser.

Det er godt at:	Piger	Drenge	Alle	Antal besvarelser
Være sød og venlig	98	92	95	342
Sige sin mening, når noget bliver drøftet	84 *	70	77	328
Lade være med at sige for meget om andre	81 *	62	71	336
Være god til at finde på noget at lave sammen	72	71	71	331
Have mange venner	63	75 *	69	333
Se godt ud	49	54	52	346
Være god til sport	38	58 *	48	339
Være dygtig i skolen	45	49	48	330
Være god til at holde på en hemmelighed	58 *	33	44	334
Have smart tøj	35	32	33	338
Have en flot mobiltelefon	11	16	14	344

Der har været mulighed for at svare på alle alternativer. Der er lavet sammenligninger af pigers og drenges svar.¹⁶ Hvor der er en signifikant forskel på pigers og drenges svar, er udsagnet markeret med en stjerne.

Der er flest af både pigerne og drengene, der svarer, at det er vigtigt at ”være sød og venlig”. Dernæst kommer, at ”sige sin mening, når

16. Ved hjælp af krydstabellering.

noget bliver drøftet”, at ”lade være med at sige for meget om andre”, og at være ”god til at finde på noget at lave sammen” som de udsagn, flest piger og drenge markerer som vigtige. De fire udsagn siger noget om, hvilken adfærd der anses for væsentlig, når man skal have en god position blandt jævnaldrende. Specielt pigerne lægger vægt på betydningen af at sige sin mening og af at lade være med at sige for meget om andre.

De næste to udsagn på listen for udsagn, der markeres som vigtige, nemlig at det er godt at ”have mange venner” og at ”se godt ud”, handler om mere ydre signaler. At have mange venner er i sig selv et tegn på at være populær, mens det at se godt ud sædvanligvis anses som et godt udgangspunkt for popularitet. Drengene lægger mere vægt på at have mange venner, end pigerne gør, mens de to køn lægger lige meget vægt på at se godt ud.

Især drengene mener, at det har betydning at være god til sport, hvis man skal være populær. Det svarer cirka halvdelen af drengene ja til, mens der er cirka en tredjedel af pigerne, der har den mening. Sport har således en lidt større betydning for drengene og en lidt mindre betydning for pigerne, end det har at være dygtig i skolen. Knap halvdelen af begge køn mener, at det at være dygtig i skolen har betydning for, at man er populær. Det skal bemærkes, at udsagnet om at være dygtig i skolen i denne sammenhæng udelukkende er relateret til at være populær. Der kan således godt være mere end halvdelen af de unge, der af andre grunde mener, det har betydning at være dygtig i skolen.

Det at ”være god til at holde på en hemmelighed” anses af mere end halvdelen af pigerne som noget, der har betydning for ens popularitet, mens der kun er en tredjedel af drengene, der har den opfattelse. Der er ca. en tredjedel af både piger og drenge, som mener, at det at ”have smart tøj” har betydning for populariteten, mens det kun er en mindre del af såvel piger som drenge, der mener, det har betydning at have en smart mobiltelefon.

Det samlede billede er således, at det er udsagn, der handler om at være en god kammerat, som begge køn anser for at have den væsentligste betydning for, at en person bliver populær. Samtidig er der flere markante forskelle mellem piger og drenge. Pigerne lægger oftere end drengene vægt på udsagn som: at sige sin mening, at lade være med at sige for meget om andre og at være god til at holde på en hemmelighed.

UDDANNELSESPLANER

Lidt over halvdelen af de unge (58 pct.) oplyser, at de allerede har lagt planer for, hvad de skal, når skolen er slut, mens 36 pct. siger, at de ikke har helt færdige planer endnu. Kun 3 pct. svarer, at de ikke har nogen planer for, hvad der skal ske efter skoletiden, mens 4 pct. ikke har besvaret spørgsmålet.

76 pct. af de unge vil i gang med en uddannelse efter folkeskolen, og 17 pct. svarer, at de ”måske” vil i gang med en uddannelse. Der er således kun 3 pct., der ikke vil i gang med en uddannelse, og 5 pct., der ikke har besvaret spørgsmålet.

Andelen af unge, der vil i gang med en uddannelse, er høj, i forhold til at det aktuelt er højst halvdelen af de unge, der får en ungdomsuddannelse. Svarene kan således være udtryk for, at det er sværere at gennemføre en ungdomsuddannelse, end man tror, det er, når man ønsker at gøre det, men svarene kan også være udtryk for, at de unge har fulgt med i den debat om nødvendigheden af mere uddannelse til de unge, der har været i gang i de senere år. Da vi hverken har navn eller cpr-nummer på de unge, der har udfyldt spørgeskemaerne, har vi ikke mulighed for at følge med i, hvad der rent faktisk sker efter skolen, selvom det kunne være spændende.

DRØMME OM FREMTIDEN

Det sidste, der skal med i denne oversigt, er, hvad de unge skriver om deres drømme om fremtiden. Der er stillet en række spørgsmål om, hvad de unge drømmer om i fremtiden, og de unge har kunnet re ”ja”, ”måske”, ”nej” eller ”ved ikke” til de enkelte udsagn.

Igen er der mulighed for flere svar. Pigers og drenges svar er sammenlignet¹⁷, og eventuelle statistisk signifikante forskelle er markeret med en stjerne.

Det fremgår af tabel 2.5, at 90 pct. af de unge drømmer om at få en uddannelse – det gælder både piger og drenge. Lige så mange (89 pct.) drømmer om at få et liv, hvor de kan være glade mennesker – det gælder også for både piger og drenge. For de øvrige udsagn er der lidt lavere

17. Ved hjælp af krydstabelleringer.

tilslutning. Der er dog stadig 72 pct., der drømmer om at få et liv, der er spændende (uden at det dog er præciseret, hvad det spændende er).

TABEL 2.5

Andele af undersøgelsens deltagere, der har udvalgte drømme om fremtiden, særskilt for piger og drenge. Procent og antal besvarelser.

Drømmer om at:	Piger, pct.	Drenge, pct.	Alle, pct.	Antal besvarelser
Få en uddannelse	91	89	90	353
Være et glad menneske	92	87	89	353
Synes, at livet er spændende	76	69	72	349
Hjælpe andre	77 *	60	68	350
Komme ud at rejse	70 *	59	64	352
Bo i Grønland	62	64	63	350
Få børn	59 *	41	49	347
Få en fast partner	49	40	44	347
Få min uddannelse i Grønland	40	47	44	349
Være interesseret i politik	15	10	13	351

En stor del af de unge vil også gerne have et liv, hvor de kan hjælpe andre. Det gælder i særlig grad for pigerne, hvor der er 77 pct., der svarer ja, mens der er 60 pct. af drengene, der svarer ja.

Mange vil også gerne ud at rejse – det gælder for 70 pct. af pigerne og for 59 pct. af drengene. Der er således flere piger end drenge, der drømmer om at komme ud at rejse, selvom det ikke er nogen stor forskel.

Knap to tredjedele af de unge (63 pct.) drømmer om at komme til at bo i Grønland, når de bliver voksne. Undersøgelsen har ikke tal for, hvor stor en del af en årgang der reelt kommer til at bo i et andet land end Grønland. Men vi ved, at der bor mange grønlændere i Danmark, så der er formentlig en hel del mennesker, der realiserer sådanne drømme. Måske er det et emne, som det er vigtigt at tale med de unge om.

59 pct. af pigerne og 41 pct. af drengene drømmer om at få børn. Der vil sandsynligvis være flere, der får børn, og der vil sikkert også være flere, der kommer til at drømme om at få børn, når de bliver lidt ældre. Det sammen gælder spørgsmålet om at få en fast partner. Her svarer 49 pct. af pigerne og 40 pct. af drengene, at de drømmer om at få en fast partner.

Det kan selvfølgelig være, at de unge har sluppet drømmen om en fast partner, men det kan også være et udtryk for deres tanker netop nu, hvor de er helt unge. Generelt gælder det selvfølgelig for alle spørgsmål, at de unge giver udtryk for, hvordan de har det netop på det

tidspunkt, hvor de bliver spurgt. Det er ikke muligt at vide, om de har de samme drømme om fx 2, 5 eller 10 år.

40 pct. af pigerne og 47 pct. af drengene drømmer om at få deres uddannelse i Grønland. Det skal her bemærkes, at der er spurgt efter, hvad de unge drømmer om. Svarene behøver således ikke at være udtryk for, at disse procentdele af pigerne og drengene rent faktisk får deres uddannelse i Grønland – man kan godt drømme om at få en uddannelse i Grønland, selvom man ved, at man bliver nødt til i hvert fald i en periode at være et andet sted end Grønland. De fleste videregående uddannelser og de fleste håndværkeruddannelser kræver i det mindste nogen skolegang uden for Grønland (fortrinsvis i Danmark), for at de kan gennemføres.

Det sidste, der er spurgt om, er, om de unge drømmer om at være interesserede i politik. Det er der ikke mange, der svarer ja til. Kun 15 pct. af pigerne og 10 pct. af drengene drømmer om at være interesserede i politik. Det kan selvfølgelig være, at svarene også her er et udtryk for de unges alder, men alligevel kan det være relevant at drøfte spørgsmålet med de unge, for hvis der ikke er en viden om og et engagement i politiske spørgsmål, må det være svært at få et samfund til at fungere.

KENDSKAB TIL SOCIALE PROBLEMER

For at få et første overblik over de unges holdning til sociale muligheder og sociale problemer samt deres syn på, hvordan sådanne forhold kan drøftes, blev de unge spurgt om, hvilken betydning de mener, det har, at unge selv deltager i diskussionen om unges sociale muligheder og sociale problemer.

Samlet set mener næsten alle unge, det er vigtigt eller noget vigtigt, at unge selv er med i diskussionen. Man kan således konstatere, at der er en parathed til og et ønske om at deltage i diskussionen.

Mere end halvdelen, i alt 57 pct., svarede, at det efter deres opfattelse er vigtigt, at unge selv deltager i diskussionen. 29 pct. mente, at det var noget vigtigt, at unge selv var med i diskussionen, mens 8 pct. ikke mente, det har nogen stor betydning, og 6 pct. mente, at det slet ikke har nogen betydning, at de unge selv deltager i diskussioner om unges sociale muligheder og sociale problemer.

EN BEGRÆNSET VIDEN

Samtidig med at der er et ønske om at være med i diskussionen, finder vi, at der er en begrænset viden om de forhold, der skal eller kan diskuteres.

Når de unge bliver spurgt om, i hvilken grad de vurderer, at de selv har viden om sociale problemer (se tabel 3.1.), tegner der sig et billede af en beskedent viden. Kun et mindretal af de unge mener, de har en god viden om sociale problemer, mens 41 pct. angiver, at de har en nogenlunde god viden. Den anden halvdel af de unge mener, at de kun har lidt eller ingen viden. Det betyder, at cirka halvdelen af de unge på samme tid ønsker at deltage i debatten og reelt ikke har nogen særlig viden (efter deres egen opfattelse).

TABEL 3.1

Undersøgelsens deltagere fordelt angivelse af egen viden om sociale muligheder og sociale problemer. Procent¹⁸.

Viden om sociale muligheder:	Piger	Drenge	Alle
Jeg har en god viden	7	7	7
Jeg har en nogenlunde god viden	38	44	41
Jeg ved kun lidt	39	38	38
Jeg har ingen viden	17	11	14
Procent i alt	101	100	100
Antal i alt	191	161	352

Der er ikke nogen markante forskelle mellem pigers og drenge svar. For begge køn er der kun 7 pct., der oplyser, at de har en god viden om sociale muligheder og sociale problemer.

Der er heller ikke nogen forskel på, hvor meget de unge ved, afhængigt af, hvilken af de fire kommuner de bor i, eller afhængigt af, om de bor i en by eller en bygd.¹⁹

Men når de unges svar på, hvor meget de vurderer, de ved om sociale problemer, sammenholdes med hvem de unge bor sammen med, finder vi en forskel. Unge, der bor sammen med begge forældre, vurderer, at de har en bedre viden, end andre unge vurderer, at de selv har.²⁰

18. Procentangivelserne er anført i hele tal. Sammentællingen af procentangivelserne for såvel piger og drenge som for alle kan derfor være 99, 100 eller 101.

19. Er undersøgt ved at krydstabellere data.

20. Er undersøgt ved at krydstabellere data.

DE UNGE HAR OFTEST VIDEN FRA FORÆLDRENE

På spørgsmålet om, hvor de unge har deres viden fra, lyder svarene, at 49 pct. har fået viden fra forældrene, 40 pct. har fået viden fra skolen, 29 pct. har deres viden fra udsendelser i tv, 23 pct. har hørt om sociale problemer i radioen, mens 28 pct. har hørt om sociale problemer fra deres kammerater. Desuden er der en række andre svarmuligheder, hvor der i alle tilfælde højst er 10 pct. af de unge, der anfører, at de har fået viden via de kilder. Næsten ingen unge nævner, de har fået viden via internettet, som man måske ville forvente var tilfældet for aldersgruppen. Forklaringen på dette kan være, at det er temmelig dyrt at bruge internettet i Grønland, og at de unge derfor måske bruger internettet mindre, end unge gør i andre lande. Det var muligt at svare ”ja” til, at man havde modtaget viden fra flere af de nævnte kilder.

Tendensen i svarene er, at unge, der svarer, at de har fået viden via forældrene, som hovedregel også svarer, at de har fået viden fra én eller flere af de andre kilder, mens unge, der ikke har fået viden fra forældrene, som hovedregel heller ikke har fået viden fra nogen af de andre nævnte mulige kilder. 22 pct. af de unge svarer direkte, at de faktisk ikke ved ret meget og heller ikke har fået noget at vide om sociale problemer. Unge, der bor sammen med begge forældre, har fået oftere fået viden fra forældrene, end andre unge har, og de oplyser også oftere, at de har fået viden fra flere forskellige kilder.²¹

Der kan naturligvis være forældre, lærere eller andre voksne, som vil sige, at de har fortalt de unge om såvel sociale muligheder som sociale problemer, selvom de unge ikke kan huske, de har fået noget at vide. Det kan vi ikke vide. Men det, der er mest interessant i denne forbindelse, er, at cirka halvdelen af de unge ikke har nogen erindring om, at de har modtaget viden om unges sociale muligheder og sociale problemer.

TALER IKKE MEGET OM SOCIALE MULIGHEDER OG PROBLEMER

De unge er også blevet spurgt, om de taler med jævnaldrende om sociale muligheder og sociale problemer, om de synes, det er let eller svært at

21. Alle informationer om sammenhænge er fremkommet via krydstabellinger.

tale om sådanne ting, og om de interesserer sig for at tale om sociale muligheder og sociale problemer.

Der er ikke mange unge, som jævnligt taler med deres jævnaldrende om sociale muligheder og sociale problemer, kun omkring en fjerdedel taler om det engang imellem, mens resten kun taler om det sjældent eller aldrig. Der er ikke nogen forskelle mellem, hvor meget henholdsvis piger og drenge taler med andre om sociale muligheder og sociale problemer. Se tabel 3.2.

TABEL 3.2

Undersøgelsens deltagere fordelt efter, hvor meget de taler med andre unge om sociale muligheder og sociale problemer. Procent.

Hvor hyppigt tales der om sociale muligheder og problemer	Procent
Taler meget om det	9
Taler om det engang imellem	23
Taler meget sjældent om det	39
Taler aldrig om det	29
Procent i alt	100

Anm.: N = 363.

DET ER IKKE SVÆRT AT TALE OM SOCIALE MULIGHEDER OG PROBLEMER

Cirka halvdelen af de unge synes ikke, det er svært at tale om unges sociale muligheder og sociale problemer, mens den anden halvdel synes, det godt kan være svært.

Undersøgelsen viser, at 13 pct. finder det meget let at tale om sociale muligheder og sociale problemer, og 40 pct. finder, at det for det meste er let. Samtidig er der 42 pct., der mener, at det godt kan være svært, og 5 pct., der mener, at det for det meste er svært.

Vi finder således, at samtidig med at der kun sjældent tales om sociale muligheder og sociale problemer, mener halvdelen af de unge, at det er meget let eller for det meste let at tale om.

INTERESSE FOR AT TALE OM SOCIALE MULIGHEDER OG PROBLEMER

Samme tendens som i forbindelse med spørgsmålet om, hvor svært det er at tale om sociale muligheder og problemer, viser sig, når det handler om de unges interesse for at tale om de samme emner. Godt halvdelen af de unge svarer, at de interesserer sig meget eller interesserer sig i nogen grad for at tale om sådanne emner, mens den anden halvdel ikke er særligt interesseret. Se tabel 3.3.

TABEL 3.3

Undersøgelsens deltagere fordelt efter, hvor meget de interesserer sig for at tale om sociale muligheder og sociale problemer. Procent.

Hvor stor er interessen for at tale om sociale muligheder og problemer	Procent
Interesserer mig meget	10
Interesserer mig i nogen grad	44
Interesserer mig kun en lille smule	28
Interesserer mig ikke	18
Procent i alt	100

Anm.: N = 358.

Samles informationerne²² om de unges interesse for at drøfte sociale muligheder og sociale problemer, finder vi, at selvom godt halvdelen af de unge svarer, at de interesserer sig for at tale om sociale muligheder og sociale problemer og for det meste finder det let at tale om, så gælder det alligevel, at de højst taler om det engang imellem, ligesom de selv vurderer, deres viden er begrænset.

Resultatet er selvmodsigende, og vi kan ikke sige præcis, hvordan det skal tolkes. En mulig tolkning er dog, at hvis de unge vidste noget mere, og måske især, hvis de vidste, hvordan man taler om sociale muligheder og sociale problemer, så ville de tale meget mere om det, fordi det faktisk er noget, de i mange tilfælde interesserer sig for.

SOCIALE FORHOLD, SOM DE UNGE SER

For at få belyst de sociale forhold, som unge er opmærksomme på, blev der opstillet en liste med en række af de sociale problemer, der har været frem-

22. Med krydstabellering.

me i debatten gennem de senere år, samt en række af de forhold, der sædvanligvis bliver betragtet som støttende, når det handler om at hindre sociale problemer. For hvert udsagn kunne de unge erklære, at de var enige eller delvist enige i, at det beskrevne var et socialt problem, at de var uenige i, at der var tale om et socialt problem, eller at de ikke vidste, hvad de skulle svare. Vi har opgjort, hvor mange unge der har erklæret sig enige i hvert af de forskellige udsagn – både i de udsagn, der handler om sociale problemer, og i de udsagn, der handler om beskyttende faktorer. Se tabel 3.4.

TABEL 3.4

Andel af undersøgelsens deltagere, som er enige i udvalgte udsagn om sociale problemer og forhold, der kan virke beskyttende, særskilt for piger og drenge. Procent.

Er enig i at:	Piger, pct.	Drenge, pct.	Alle, pct.	Antal besvarelser
<i>Tidligt forbrug af cigaretter, hash og alkohol</i>				
Alt for mange unge begynder tidligt at ryge cigaretter	70	68	69	357
En del unge begynder tidligt at ryge hash	68 *	53	60	354
En del unge begynder tidligt at drikke alkohol	68 *	52	59	354
<i>Forældres brug af alkohol og hash</i>				
En del unge har det svært, fordi mor/far har alkoholproblemer	49 *	36	42	354
En del unge har det svært, fordi mor/far ryger hash	40 *	28	34	353
<i>Seksuelle overgreb</i>				
En del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb	49 *	27	37	353
<i>Druk og kriminalitet</i>				
En del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet og tyveri	48	37	42	352
En del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel	45 *	27	36	353
<i>Svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde</i>				
For mange unge får ingen faglig uddannelse efter folkeskolen	55	49	52	357
For mange unge er dårlige til at læse	51	43	47	356
For mange unge uden noget arbejde	43	42	42	356
<i>Unge psykiske vanskeligheder</i>				
Mange unge overvejer eller forsøger selvmord	41 *	25	32	353
Mange unge synes, de har brug for mere hjælp, end de får	21	22	23	353
Mange unge har det psykisk dårligt	30	22	26	353
Mange unge har svært ved at klare sig følelsesmæssigt, hvis de bor i en anden by end familien	33	30	31	355
<i>Unge hjælper unge</i>				
Unge har et godt kammeratskab	54	53	53	354
Unge mener ikke, man skal blande sig i andre menneskers liv	25	22	24	354
Unge er gode til at hjælpe hinanden	42 *	31	36	355
Unge er gode til at dele, hvad de har	28	21	24	354

Udsagn med statistisk signifikant forskel²³ mellem pigers og drenges svar er markeret med en stjerne.

ALKOHOL- OG HASHMISBRUG

De udsagn, som flest unge erklærer sig enige i udgør et socialt problem, handler om unges tidligt påbegyndte forbrug af tobak, hash og alkohol, som henholdsvis 69 pct., 60 pct. og 59 pct. af de unge erklærer sig enige i er et socialt problem. Når det handler om betydningen af et tidligt påbegyndt forbrug af hash eller alkohol, er pigerne markant oftere end drengene enige i, at det er en aktivitet, der udgør et socialt problem.

Det næste, de unge peger på, er forældrenes forbrug af alkohol og hash. 42 pct. mener, at det er et socialt problem, når mor eller far har alkoholproblemer, og 34 pct. mener, at forældrenes forbrug af hash er et socialt problem. I begge tilfælde mener pigerne markant oftere end drengene, at der er tale om et socialt problem.

Det skal her understreges, at de unge udtaler sig om deres generelle holdning til de nævnte forhold – de udtaler sig ikke om deres egne erfaringer, hverken når det drejer sig om deres eget forbrug af tobak, hash eller alkohol, eller når det drejer sig om forældres alkoholproblemer eller forbrug af hash. De unge siger, at de vil anse det for et socialt problem, hvis de nævnte forhold finder sted.

SEKSUELLE OVERGREB

37 pct. af de unge nævner, at seksuelle overgreb er et socialt problem. Her er der en markant forskel på pigers og drenges vurdering, idet 49 pct. af pigerne og 27 pct. af drengene anser seksuelle overgreb for et socialt problem.

Det er en høj andel af de unge, der mener, at seksuelle overgreb er et socialt problem. Tallet afspejler formentlig den debat, der har været gennem de seneste år. Igen skal det pointeres, at de unge svarer på, hvad de mener om forholdet generelt. De taler ikke om egne erfaringer.

23. Fundet ved krydstabellering.

KRIMINALITET

Druk og kriminalitet nævnes også som sociale problemer. Lige mange piger og drenge, i alt 42 pct., anfører, at det er et socialt problem, at en del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet og tyveri.

Markant flere piger end drenge – 45 pct. piger over for 27 pct. drenge – mener, at det er et socialt problem, at en del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel.

SVAG SKOLEGANG

Konsekvenser af, at en del unge har en svag skolegang, bliver af mange anset for at være et socialt problem. Der er tale om unge, som fx ikke får lært at læse, mange unge får ikke nogen faglig uddannelse efter folkeskolen og mange unge er uden arbejde. Sådanne konsekvenser bliver betegnet som sociale problemer af cirka halvdelen af både pigerne og drengene.

52 pct. mener, at det er et socialt problem, at for mange unge er uden faglig uddannelse efter folkeskolen, 47 pct. mener, at det er et socialt problem, at for mange unge er dårlige til at læse, og 42 pct. af de unge mener, det er et socialt problem, at der er for mange unge, der ikke har noget arbejde.

UNGES PSYKISKE VANSKELIGHEDER

Ser vi på alle udsagnene under overskriften *unges psykiske vanskeligheder* i tabel 3.4, er der flest unge, der mener, at det faktisk, at mange unge overvejer eller forsøger selvmord, udgør et socialt problem. Igen er der her markant flere piger end drenge, der har denne opfattelse. 41 pct. af pigerne og 25 pct. af drengene mener, at overvejelser om eller forsøg på selvmord er et socialt problem.

Det er almindeligt kendt, at mange unge i Grønland overvejer eller forsøger selvmord, men der er mindre viden om, hvorfor de gør det. Måske bør overvejelserne om og forsøgene på selvmord ses i sammenhæng med problemerne med såvel alkohol- som hashforbrug samt som mulige følger af seksuelle overgreb.

Det er desuden bemærkelsesværdigt, at 26 pct. af de unge (lidt flere piger end drenge, men ikke nogen signifikant forskel) svarer, at det er et socialt problem, at mange unge har det psykisk dårligt. Igen skal det understreges, at de unge udtaler sig om deres holdninger, ikke om deres erfaringer. 23 pct. svarer desuden, at det er et socialt problem, at mange unge synes, de har brug for mere hjælp, end de får.

Endelig er der 31 pct. af de unge (lige mange piger og drenge), der mener, at det er et socialt problem, at mange unge har svært ved at klare sig følelsesmæssigt, hvis de bor i en anden by end familien. Det at savne sin familie, ”at have hjemve”, er en meget hyppigt anført begrundelse, når man skal forklare, hvorfor unge fra bygderne har svært ved at gennemføre deres skolegang, så de kan få en afsluttende eksamen i folkeskolen og senere, når de er nødt til at flytte til en anden by for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Mange unge dropper ud af uddannelsen og flytter tilbage til familien.

BESKYTTENDE FORHOLD

Unge forhold til andre unge er i undersøgelsen defineret som beskyttende forhold i relation til sociale problemer. Traditionelt er der megen hjælpsomhed i måden at være på over for andre mennesker, og der er derfor spurgt til sådanne forhold for at se, om de unge er opmærksomme på, at der her er nogen værdier.

I alt 53 pct. af de unge svarer, at de er enige i, at unge har et godt kammeratskab. Det er lige godt halvdelen. De øvrige unge svarer, at de er lidt enige, er uenige, eller at de ikke ved, hvad de skal svare.

36 pct. af de unge, 42 pct. af pigerne og 31 pct. af drengene, er enige i, at unge er gode til at hjælpe hinanden, resten er ikke enige.

Samtidig er der 24 pct. (lige mange piger og drenge), der er enige i, at unge ikke mener, man skal blande sig i andres liv, og følgelig 76 pct., der ikke er enige.

24 pct. af de unge (lidt flere piger end drenge, men ikke nogen signifikant forskel) er enige i, at unge er gode til at dele, hvad de har.

OM DEBATTEN I GRØNLAND

Mange af de problemer, der er omtalt indtil nu, har gennem de senere år været fremme i den offentlige debat. Holdningen i debatten har som regel været, at det er forhold, som ikke er gode, og som bør bringes til ophør. Alternativt har nogle ment, at man ikke burde diskutere sådanne forhold ud fra den betragtning, at man ikke bør blande sig i andre menneskers privatliv. Det mest almindelige har dog nok været at mene, det var forkert, at tingene var sådan.

Samtidig har der ikke været megen debat (eller meget information) om, hvad det betyder for mennesker at leve med sådanne vanskeligheder. Hvad betyder det fx for unges fremtidige liv, at de tidligt begynder at bruge tobak, alkohol eller hash, og hvad betyder det for et barn/en ung at vokse op i et hjem, hvor en eller begge forældre har et misbrug af alkohol eller hash? Der er megen faglig viden om, hvad disse vanskeligheder kan betyde for et menneskes liv, men denne viden er (endnu) ikke bragt ind i den grønlandske diskussion.

Det samme gælder for det at have været udsat for seksuelle overgreb som barn eller som ung. Der bliver i dag talt om seksuelle overgreb, der er taget afstand fra det, og der er udtrykt behov for behandling af såvel ofre for seksuelle overgreb som af krænkerne. Man er klar over, at det i høj grad kan være skadeligt at blive udsat for seksuelle overgreb, men der er meget lidt debat om, på hvilken måde det er skadeligt, og hvad det på længere sigt betyder for et menneske at have været udsat for seksuelle overgreb.

Nu kan det selvfølgelig være sådan, at psykiske vanskeligheder ikke betragtes som sociale problemer, men som noget andet, der er iboende i det enkelte individ. Alligevel giver det anledning til eftertanke, at så relativt få unge nævner unges psykiske vanskeligheder som et socialt problem. Andre undersøgelser nævner unges psykiske vanskeligheder som noget, der bør gives opmærksomhed, fx en undersøgelse, der fokuserer på posttraumatisk stresssyndrom²⁴, som konkluderer, at grønlandske unge, især pigerne, i højere grad end andre unge er udsat for belastende situationer som selvmordsforsøg, dødsfald af nærtstående familiemedlem, voldtægt, seksuelt misbrug, graviditet/abort, fysisk mishandling, at være ved at drukne og fravær af en forælder. Tilsvarende påviser

24. Karsberg, S. (2012): En undersøgelse af forekomsten af potentielt traumatiserende oplevelser og Post Traumatisk Stress Syndrom blandt grønlandske unge.

en anden undersøgelse²⁵, at der er en række vanskeligheder, når man ser på indikatorer for fysisk og psykisk helbred og trivsel blandt de ældste folkeskoleelever.

25. Pedersen, C.P. & Bjerregaard, P. (2012): Det svære ungdomsliv. Unges Trivsel i Grønland 2011 – en undersøgelse blandt de ældste folkeskoleelever. SIF's Grønlandstidsskrifter nr. 24.

SOCIALE PROBLEMER, DER BØR GØRES NOGET VED

For at få et billede af, hvilke forhold de unge mener, det vil være relevant at forsøge at ændre, bliver der for hvert af de problemfelter, der er gennemgået i kapitel 3, spurgt, om den unge mener, det er en vanskelighed eller et problem, som der skal gøres noget ved. Den unge kan re ”ja”, ”måske” eller ”nej”. For alle de vanskeligheder og problemer, der er gennemgået i kapitel 3, gælder det, at mindre end 10 pct. af de unge har svaret nej til, at det nævnte forhold er et problem, der skal gøres noget ved. 90 pct. har således alle svaret enten ja eller måske. Der er således tale om, at de unge mener, der skal gøres noget ved samtlige problemer.

I tabel 4.1 er der en opgørelse af, hvor stor en andel af henholdsvis piger, drenge og alle unge, der svarer ja til, at der skal gøres noget ved de udvalgte problemer. Udsagn med statistisk signifikant forskel mellem piger og drenge er markeret med en stjerne.

De unges udsagn om, hvilke sociale problemer der bør gøres noget ved, har samme prioritering som ved karakteristikken af, hvad der blev vurderet til at være sociale problemer.

De udsagn, som den største andel af de unge mener, der bør reageres på, handler om unges tidlige forbrug af tobak, alkohol og hash. Igen er der en markant større andel af pigerne, der mener, at det er særligt vigtigt, når det gælder tidligt forbrug af alkohol og hash.

TABEL 4.1

Andel af undersøgelsens deltagere, som er enige i, at der skal gøres noget ved udvalgte sociale problemer, særskilt for piger og drenge. Procent.

Mener der skal gøres noget ved følgende problemer:	Piger, pct.	Drenge, pct.	Alle, pct.	Antal besvarelser
<i>Tidligt forbrug af cigaretter, hash og alkohol</i>				
Alt for mange unge begynder tidligt at ryge cigaretter	83	76	79	352
En del unge begynder tidligt at ryge hash	79 *	68	73	352
En del unge begynder tidligt at drikke alkohol	83 *	74	78	351
<i>Forældres brug af alkohol og hash</i>				
En del unge har det svært, fordi mor/far har alkoholproblemer	75 *	55	64	352
En del unge har det svært, fordi mor/far ryger hash	62	48	54	354
<i>Seksuelle overgreb</i>				
En del unge har det svært, fordi de har været udsat for seksuelle overgreb	65 *	43	53	348
<i>Druk og kriminalitet</i>				
En del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet og tyveri	65 *	53	59	352
En del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel	63 *	46	54	351
<i>Svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde</i>				
For mange unge får ingen faglig uddannelse efter folkeskolen	68	60	64	355
For mange unge er dårlige til at læse	59	55	57	354
For mange unge har ikke arbejde	57	55	56	352
<i>Unge psykiske vanskeligheder</i>				
Mange unge overvejer eller forsøger selvmord	66 *	45	55	353
Mange unge har det psykisk dårligt	49	37	43	353

Angående seksuelle overgreb er der faktisk flere af de unge, der mener, det er noget, der skal handles på, end der var af unge, som anså det for et socialt problem. 65 pct. af pigerne og 43 pct. af drengene mener, det er et problem, der skal gøres noget ved. Igen en markant større andel piger end drenge.

Når det handler om udsagnene om druk og kriminalitet, er der ligeledes flere unge, der mener, der bør gøres noget, end der var, der markerede, at de anså det for sociale problemer. 65 pct. af pigerne og 53 pct. af drengene mener, der bør handles på det forhold, at en del unge har problemer med politiet på grund af kriminalitet og tyveri, mens 63 pct. af pigerne og 46 pct. af drengene mener, at der bør handles på, at en del unge har problemer med politiet på grund af druk og voldelig opførsel. Også her er andelen af piger, der mener, der bør handles, markant større end andelen af drenge.

Ser vi på området svag skolegang, ingen uddannelse og intet arbejde, finder vi ligeledes, at der er flere, der mener, der bør handles, end

der var, der vurderede, at der var tale om et socialt problem. Her er der til gengæld ikke nogen forskel på andelen af piger og andelen af drenge, der mener, der bør handles.

64 pct. mener, der bør handles på, at for mange unge ikke får en faglig uddannelse efter folkeskolen, 57 pct. mener, der bør handles på, at for mange unge er dårlige til at læse, og 56 pct. mener, der bør handles på, at mange unge er uden arbejde.

Det sidste område, der blev spurgt om, handlede om unges psykiske vanskeligheder. Igen finder vi, at der er en større andel af såvel piger som drenge, der mener, der bør handles i forhold til sådanne vanskeligheder, end der var, der karakteriserede psykiske vanskeligheder som sociale problemer.

43 pct. af både piger og drenge mener, der bør handles på, at mange unge har det psykisk dårligt, mens der igen er en markant kønsforskkel, når det handler om overvejelser om eller forsøg på selvmord, hvor 65 pct. af pigerne og 45 pct. af drengene mener, at der bør gøres noget for at undgå overvejelser om eller forsøg på selvmord.

De unge vurderer således i høj grad, at der bør handles i forhold til en række problemer, samtidig med at de er knap så sikre på, at der er tale om sociale problemer.

Når de forskellige data sættes op mod hinanden (i krydstabeller) finder vi, at der, uanset hvilken kommune, de unge bor i, og uanset om de bor i en by eller en bygd, er en lige stor andel, der mener, at det er vigtigt at gøre noget ved de nævnte problemer.

Det eneste sted, hvor der er forskel i de unges vurdering, er udsagnet om, at for mange unge er dårlige til at læse. Der er heller ikke her nogen forskelle mellem unge, der bor i byer eller bygder eller i de forskellige kommuner. Her er der markant flere af de unge, der bor sammen med begge forældre, der mener, det er et problem, der skal gøres noget ved.

ANSVARET FOR AT GØRE DET NØDVENDIGE

De unge er ikke blevet spurgt om, hvad der kan eller bør gøres for at løse de beskrevne problemer, men de er blevet spurgt om, hvem de i særlig grad mener, har del i ansvaret for, at der kan ske noget. Der er spurgt om, i hvor høj grad henholdsvis forældrene, politiet, de unge selv, psykologer, skolen, ansatte i forskellige departementer, landspolitikere,

kommunalpolitikere og ansatte i kommunen har et ansvar. De unge kunne for hver af de nævnte persongrupper sætte kryds ved, at de pågældende i høj grad har en del af ansvaret, at de i nogen grad har en del af ansvaret, eller at de intet ansvar har. Tabel 4.2 viser elevernes udsagn om, hvem der i høj grad har en del af ansvaret.

TABEL 4.2

Andel af undersøgelsens deltagere, der angiver, at udvalgte grupper i høj grad har en del af ansvaret for, at der kan ske forbedringer på områderne med sociale problemer, særsilt for piger og drenge. Procent.

	Piger, pct.	Drenge, pct.	Alle, pct.	Antal besvarelser
Forældrene	88 *	72	79	334
Politiet	57 *	43	49	322
De unge selv	56 *	32	43	325
Psykologer	58 *	39	48	322
Skolen	41	32	36	322
Ansatte i forskellige departementer	32	29	30	319
Landspolitikere	47	36	41	322
Kommunalpolitikere	42	36	39	317
Ansatte i kommunen	40	34	36	322

Hvor der er statistisk signifikant forskel mellem pigers og drenges svar, er det markeret med en stjerne.

Der er omkring 50 unge, der ikke har besvaret spørgsmålene om, hvem der efter deres opfattelse i høj grad har en del af ansvaret for, at der kan ske noget på områderne med sociale problemer.

Resultaterne for de unge, der har besvaret spørgsmålene, er på flere punkter interessante. For det første gælder det, at 79 pct. af de unge svarer, at de mener, at forældrene har en del af ansvaret. Der er markant flere, der giver udtryk for, at forældrene har en del af ansvaret, end hvad der gælder for de øvrige mulige grupper, hvor der spørges, om de har en del af ansvaret.

Desuden finder vi, at der, når der er tale om grupper af konkrete mennesker, der arbejder i kommunerne, er markant flere piger end drenge, der mener, at disse grupper har en del af ansvaret. Der er 57 pct. af pigerne og 43 pct. af drengene, der mener, at politiet har en del af ansvaret,²⁶ samt 58 pct. af pigerne og 39 pct. af drengene, der mener, at psykologer har en del af ansvaret.

26. I den første undersøgelse, *NAKUUSA – Vi vil og vi kan*, fra 2012, var der en større del af drengene, der pegede på politiet som den gruppe, der i særlig grad havde et ansvar.

Endelig finder vi, at der er en markant større andel af pigerne, der mener, de unge selv har en del af ansvaret, end hvad der gælder for drengene. I alt 56 pct. af pigerne og 32 pct. af drengene mener, de unge selv har en del af ansvaret. Her skal det dog understreges, at selvom der er markant forskel på pigers og drenges svar, mener omkring halvdelen af pigerne og omkring en tredjedel af drengene, at de unge selv har en del af ansvaret.

Der er ikke nogen sammenhæng mellem de unges svar, og hvilken kommune de unge bor i, eller om de kommer fra en by eller en bygd. Tilsvarende er der heller ikke nogen sammenhæng mellem de unges svar, og hvem de bor sammen med (begge forældre, den ene forælder, skolehjem mv.).

REFLEKSIONER OG ANBEFALINGER

Undersøgelsen har en række resultater, som kan bidrage til diskussionerne om følgende spørgsmål:

- Hvilke erfaringer har de unge inden for feltet sociale problemer?
- Hvor vigtigt mener de unge, det er, at unge bidrager til debatten?
- I hvor høj grad interesserer unge sig for sociale spørgsmål?
- Hvor meget mener de unge selv, de ved om sociale problemer?
- Hvilken karakter har det, de ved?
- Hvad er et socialt problem?
- Bør der gøres noget for at løse problemerne?
- Hvem mener de unge, har del i ansvaret for at arbejde med problemerne?

Et kort resumé viser, at de unge har ikke megen erfaring med at diskutere eller drøfte sociale problemer med andre mennesker. Tre fjerdedele af de unge taler kun sjældent med andre om sociale muligheder og sociale problemer.

Omkring halvdelen af de unge siger, at det ikke er specielt svært at tale om sociale problemer, men at de alligevel ikke gør det ret tit. Det er i denne sammenhæng bemærkelsesværdigt, at næsten alle adspurgte unge mener, at det er vigtigt, at unge deltager i debatten.

Direkte adspurgt svarer godt halvdelen, at de interesserer sig for at tale om sociale muligheder og sociale problemer.

Det er bemærkelsesværdigt, at de fleste unge mener, det er vigtigt, at de taler om sociale problemer, at de interesserer sig for det og ikke synes, at det er særlig svært at tale om, samtidig med at de ikke taler om det! Der er ikke nogen forskelle mellem piger og drenge.

Det kan selvfølgelig være, at de unge bare siger det, de tror, de bør sige, samtidig med at de i realiteten ikke interesserer sig for sociale muligheder og sociale problemer og derfor heller ikke drøfter sådanne spørgsmål. Men det kan også være, at det er rigtigt, at de gerne vil drøfte sådanne forhold, og at de mener, de kan tale om vanskelige emner, samtidig med at de alligevel ikke gør det.

Hvis det er rigtigt, at de vil og kan tale om sociale muligheder og sociale problemer, men samtidig alligevel ikke gør det, kan det være interessant at se på situationen fra en anden vinkel. For hvad er det egentlig, de unge ved om sociale muligheder og sociale problemer?

NORMATIV VIDEN

Et udgangspunkt kan være at se på karakteren af de unges viden. Måske er det sådan, at deres viden i høj grad er normativ, forstået sådan at de unge har den opfattelse, at visse handlinger er forkerte (som fx at misbruge alkohol), mens andre handlinger er rigtige at gøre.

Det betyder, at de unge, selvom de ved, at det er ”forkert” at misbruge alkohol, i mindre grad har en viden om, hvad det betyder for personen selv og for andre mennesker, at en person drikker – fx viden om og erfaring med at sætte ord på, hvad det betyder for personen selv, hvordan vedkommende forandres, hvad det betyder for familien og specifikt, hvad det betyder for børnene. Det kunne med andre ord være en god idé at formidle noget af al den faglige viden, der allerede findes, om hvordan det er at være voksen, pårørende og barn i en familie, hvor mor eller far drikker – både i de familier, der er meget synlige for andre, og i familier, der tilsyneladende er mere velfungerende, og hvor der i hvert fald ikke er nogen, der taler om misbruget.

Det samme gælder for området seksuelle overgreb mod børn. Her ved de unge ligeledes, at seksuelle overgreb er ”forkerte” handlinger. Igen ved de det mere normativt end indholdsmæssigt. Hvad er det, der

sker med et menneske, der udsættes for seksuelle overgreb, hvordan præger det vedkommendes selvopfattelse, og hvad er det, der i særlig grad gør det skadeligt at være udsat for seksuelle overgreb?

Her vil det derfor også være relevant i langt højere grad at begynde at inddrage den eksisterende faglige viden, der allerede findes om betydningen af at være udsat for seksuelle overgreb.

FRAVÆR AF MERE INDHOLDSMÆSSIG VIDEN

De unge har som hovedregel næppe en indholdsmæssig viden om problemerne, forstået som en viden om, hvilken betydning problemerne har for de mennesker, der er udsat for dem. Et argument for denne opfattelse kan være det forhold, at de kun i mindre grad anser psykiske vanskeligheder som lige så højt rangerende på problemlisten som et tidligt forbrug af tobak, alkohol og hash.

Det forhold, at de unge også peger på negative konsekvenser for børn og unge, når forældrene misbruger alkohol og hash, viser, at de godt ved, der er problemer, men at de har ikke konkret viden om problemernes karakter eller i hvert fald ikke er vant til at formulere problemerne i ord.

ØNSKER, AT DER SKAL HANDLES

De unge mener i høj grad, at der bør handles i forhold til de problemer, de ser. På de fleste felter mener pigerne i markant højere grad end drengene, at der skal gøres noget.

Størstedelen af de unge (næste alle de adspurgte) mener, der bør handles i forhold til et tidligt begyndende og problematisk forbrug af alkohol og hash hos unge, ligesom forældrenes misbrug af alkohol og forbrug af hash nævnes som noget, der bør handles på.

De unge mener i høj grad, det er forældrene, der har del i ansvaret for at gøre noget. 79 pct. af alle unge – uanset om de bor i by eller bygd, uanset hvilken kommune de bor i, og uanset hvem de bor sammen med – har den opfattelse.

Halvdelen af de unge piger og en tredjedel af de unge drenge mener desuden, at unge selv har del i ansvaret.

ANBEFALINGER

Ud fra undersøgelsens resultater anbefales det, at der tages fat i de unges ønsker om, at der bliver handlet på problematisk forbrug af alkohol og hash hos både børn og forældre samt på forekomsten af seksuelle overgreb.

Især anbefales det, at der arbejdes aktivt på at finde en god model at arbejde ud fra, så der ikke kun bliver tale om formidling af normativ viden af typen: ”du må ikke drikke alkohol og ryge hash”, ”du må ikke misbruge andre seksuelt, for det er forkert!” I stedet anbefales det, at der i højere grad sigtes på at formidle den indholdsmæssige viden, der allerede findes, til de unge.

BOKS 5.1

Emner, det anbefales at formidle viden om.

- Hvad det betyder for børn (og unge) at blive udsat for seksuelle overgreb, herunder helt konkret hvordan det kan forandre børnenes personlighed og deres muligheder for at få et godt liv.
 - Hvordan man kan blive opmærksom på, at et barn er udsat for seksuelle overgreb, og hvordan det er muligt at tale om det.
 - Hvad det betyder for børn (og unge), når forældrene har alkoholproblemer, herunder helt konkret viden om, hvordan det påvirker dagligdagen for børnene, og hvad en sådan påvirkning betyder for børnenes fremtid.
 - Hvad det betyder for børn (og unge), når forældrene har hashproblemer, herunder helt konkret viden om, hvordan det påvirker dagligdagen for børnene, og hvad en sådan påvirkning betyder for børnenes fremtid.
 - Hvad det betyder for børns (og unges) fysiske og psykiske udvikling, når de tidligt begynder på et (eventuelt periodevist) stort forbrug af alkohol.
 - Hvad det betyder for børns (og unges) fysiske og psykiske udvikling, når de tidligt begynder på et (eventuelt periodevist) stort forbrug af hash.
 - Helt konkret formidle viden om, hvad der skal til, for at der er tale om et misbrug, herunder både den mængde (alkohol/hash), der forbruges, hvor hyppigt det bruges i store mængder, samt i hvilke situationer forbruget finder sted.
 - Formidle viden om abstinenser og om behandling af alkoholproblemer samt behandling af hashproblemer.
 - Formidle viden om, hvordan man kan kontrollere sit forbrug, og hvordan unge kan hjælpe hinanden med det (hvordan man helt konkret gør).
-

Desuden anbefales det, at der specifikt fokuseres på at formidle, at de nævnte forhold sætter sig spor. Der er ikke tale om forhold, som den unge bare lægger bag sig, der er tale om en bagage, der bæres med igennem hele livet.

LITTERATUR

- Bjerregaard, P. & I.K. Dahl-Petersen (red.) (2008): *Befolkningsundersøgelsen i Grønland 2005-2007. Levevilkår, livsstil og helbred*. København: Statens Institut for Folkesundhed.
- Brochmann, H. (1992): *Bygden i Diskobugten*. København: Gyldendal.
- Christensen, E. (2012): *Nakuusa – Vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 12:12.
- Christensen, E., L.G. Kristensen & S. Baviskar (2009): *Børn i Grønland. En kortlægning af 0-14-årige børns og familiers trivsel*. København: SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, 09:01.
- Curtis, T., F.B. Larsen, K. Helweg-Larsen & P. Bjerregaard (2002): "Violence, Sexual Abuse and Health in Greenland". *International Journal of Circumpolar Health*, 61(2), s. 110-123.
- Departementet for Familie, Kirke, Kultur og Ligestilling (2011): *Redegørelse om børne- og ungestrategien*. Nuuk: Departementet.
- Folkver, P. & F. Hvilsom (1994): *Af den indre styrke. Beretninger om liv og død trehundrede kilometer nord for polarcirklen*. Nuuk: Atuakkiorfik.
- Heinrich, J. (2010): *Eske Brun og det moderne Grønlands tilblivelse 1932-64*. Ph.d.-afhandling. Ilisimatusarfik. KVUG (Kommissionen for Videnskabelige Undersøgelser i Grønland).

- Joelsen, A. (2010): *Komparativ undersøgelse af primær socialisering i det traditionelle Grønland og dagens Grønland gennem det sociale netværk Facebook*. Bacheloropgave. Nuuk. Ilisimatusarfik. Afdeling for Samfundsvidenskab, Sociologi.
- Kahlig, W. & N. Banerjee (red.) (2007): *Børn og unge i Grønland – en antologi*. Nuuk: MIPI.
- Karsberg, S. (2012): *En undersøgelse af forekomsten af potentielt traumatiserende oplevelser og post traumatisk stress syndrom blandt grønlandske unge*. København: Videnscenter for Psykotraumatologi, Syddansk Universitet.
- NAKUUSA & MIO (2012): *Med kærlig hilsen ...* Nuuk: Nakuusa og MIO.
- Nathansen, K.M. (2004): *Fra 'den gode skole' til 'det gode liv': En diskussion om styrkelse af den personlige udvikling i Grønland gennem en koordineret opbygning af emotionelle og sociale kompetencer i hjem, daginstitution og skole*. København: Danmarks Pædagogiske Universitet.
- Niclasen, B.V. & Bjerregaard, P. (red.) (2011): *Folkesundhed blandt skolebørn*. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet.
- Niclasen, B., K. Løngard, L. Laursen & C. Schnohr (2007): "Health on the Top. Results from the HBSC study in Greenland in 2006. [Original: Sundhed på Toppen. Resultater fra HBSC undersøgelsen i Grønland i 2006"]". *Inussuk Arctic Research Journal*, 1, 2007.
- Pedersen, C.P. & Bjerregaard, P. (2012): *Det svære ungdomsliv. Unge trivsel i Grønland 2011 – en undersøgelse blandt de ældste folkeskoleelever*. SIF's Grønlandstidsskrifter nr. 24.
- Pedersen, J.M. (2001): Grønlandske skolebørn ryger – en trussel for livet. I: Jørgensen, P.S., B.E. Holstein & P. Due (red.): *Sundhed på vippen*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Pedersen, J.M. (1997): Sundhedsadfærd blandt grønlandske skolebørn. *DIKE's Grønlandsskrifter*, nr. 8, København.
- Schiermacher, M. (2010): *Den moderne qivittog – En tilstand af permanent midlertidighed*. Specialeafhandling. Københavns Universitet, Institut for Antropologi.

SFI-RAPPORTER SIDEN 2012

SFI-rapporter kan købes eller downloades gratis fra www.sfi.dk. Enkelte rapporter er kun udkommet som netpublikationer, hvilket vil fremgå af listen nedenfor.

- 12:01 Lyk-Jensen, S.V., A. Glad, J. Heidemann & M. Damgaard: *Soldater efter udsendelse. En spørgeskemaundersøgelse*. 117 sider. e-ISBN: 978-87-7119-075-5. Netpublikation.
- 12:02 Lausten, M., H. Hansen, A.-K. Mølholt, K.S. Vammen & A.-C. Legendre: *Forebyggende foranstaltninger 14-17 år. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse. Delrapport 5*. 235 sider. ISBN: 978-87-7119-078-6. e-ISBN: 978-87-7119-079-3. Vejledende pris: 230,00 kr.
- 12:03 Rostgaard, T., T.N. Brunner & T. Fridberg: *Omsorg og livskvalitet i plejeboligen*. 150 sider. ISBN: 978-87-7119-080-9. e-ISBN: 978-87-7119-081-6. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:04 Mølholt, A.-K., S. Stage, J.H. Pejtersen & P. Thomsen: *Efterværn for tidligere anbragte unge. En videns- og erfaringsopsamling*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-082-3. e-ISBN: 978-87-7119-083-0. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 12:05 Ellerbæk, L.S. & A. Høst: *Udlejningsredskaber i almene boliger. En analyse af brugen og effekterne af udlejningsredskaber i almene boligområder*.

- 258 sider. ISBN: 978-87-7119-084-7. e-ISBN: 978-87-7119- 085-4. Vejledende pris: 250,00 kr.
- 12:06 Høgelund, J.: *Effekter af den beskæftigelsesrettede indsats for sygemeldte. En litteraturoversigt.* 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-086-1. Netpublikation.
- 12:07 Rasmussen, P.S. & P.S. Olsen: *Positiv adfærd i læring og samspil (PALS). En evaluering af en skoleomfattende intervention på 11 pilotskoler.* 159 sider. ISBN: 978-87-7119-087-8. e-ISBN: 978-87-7119-088-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:08 Fridberg, T. & M. Damgaard: *Frivillige i hjemmeværnet 2011.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-089-2. e-ISBN: 978-87-7119-090-8. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:09 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann & A. Glad: *Soldater – før og efter udsendelse. En analyse af motivation, økonomiske forhold og kriminalitet.* 164 sider. e-ISBN: 978-87-7119-091-5. Netpublikation.
- 12:10 Bengtsson, S.: *Vækstfaktorer på det specialiserede socialområde.* 120 sider. ISBN: 978-87-7119-092-2. e-ISBN: 978-87-7119-093-9. Vejledende pris: 120,00 kr.
- 12:11 Dines, A., V. Jakobsen, V.M. Jensen, S.S. Nielsen, S., K.C.Z. Pedersen, D.S. Petersen & K.M. Thorsen: *Indsatser for tosprogede elever. Kortlægning og analyse.* 162 sider. e-ISBN: 978-87-7119-094-6. Netpublikation.
- 12:12 Christensen, E.: *Nakuusa – vi vil og vi kan. En opfølgning på Youth Forum i Ilulissat 2011.* 48 sider. e-ISBN: 978-87-7119-096-0. Netpublikation.
- 12:13 Christensen, E.: *Nakuusa – piumavugut saperatalu. 2011-mi ilulissani Youth Forum pillugu nangitsineq.* 50 sider. e-ISBN: 978-87-7119-097-7. Netpublikation.
- 12:14 Larsen, M. & L.S. Ellerbæk: *Evaluering af jobplanen. Nuværende og kommende pensionisters kendskab til og betydning af reglerne for at arbejde.* 111 sider. ISBN: 978-87-7119-100-4. e-ISBN: 978-87-7119-101-1. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:15 Larsen, M., H.B. Bach & A. Liversage: *Pensionisters og efterlønsmodtageres arbejdskraftpotentiale. Fokus på genindtræden.* 181 sider. ISBN: 978-87-7119-102-8. e-ISBN: 978-87-7119-103-5. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:16 Ottosen, M.H. & S. Stage: *Deleborn i tal. En analyse af skilsmissebørns samvær baseret på SFT's børneforløbsundersøgelse.* 111 sider. ISBN:

- 978-87-7119-104-2. e-ISBN: 978-87-7119-105-9. Vejledende pris: 110,00 kr.
- 12:17 Nilsson, K. & H. Holt: *En vurdering af arbejdsskadestyrelsens fastholdelse-scenter. Kommuners, fagforeningers, arbejdsgiveres og forsikringselskabers erfaringer med fastholdelsecentret.* 89 sider. ISBN: 978-87-7119-106-6. e-ISBN: 978-87-7119-107-3. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 12:18 Holt, H: *Lokal løn på kommunale arbejdspladser. Forskelle i kvinders og mænds løn.* 82 sider. e-ISBN: 978-87-7119-108-0. Netpublikation.
- 12:19 Bengtsson, S. & M. Røgeskov: *Et liv i egen bolig. Analyse af bostøtte til borgere med sindslidelser.* 145 sider. ISBN: 978-87-7119-109-7. e-ISBN: 978-87-7119-110-3. Vejledende pris: 140,00 kr.
- 12:20 Graversen, B: *Effekter af virksomhedsrettet aktivering for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 72 sider. e-ISBN: 978-87-7119-112-7. Netpublikation.
- 12:21 Albæk, K., H.B. Bach & S. Jensen: *Effekter af mentorstøtte for udsatte ledige. En litteraturoversigt.* 68 sider. e-ISBN: 978-87-7119-114-1. Netpublikation.
- 12:22 Jensen, T.G., K. Weibel, M.K. Tørslev, L.L. Knudsen & S.J. Jacobsen: *Måling af diskrimination på baggrund af etnisk oprindelse.* 134 sider. ISBN: 978-87-7119-115-8, e-ISBN: 978-87-7119-116-5. Vejledende pris: 130,00 kr.
- 12:23 Madsen, M.B. & K. Weibel: *Delt viden. Aktiveringsindsatsen for ikke-arbejdsmarkedsparate kontanthjælpsmodtagere.* 152 sider. ISBN: 978-87-7119-117-2. e-ISBN: 978-87-7119-118-9. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 12:24 Lyk-Jensen, S.V., J. Heidemann, A. Glad & C.D. Weatherall: *Danske hjemvendte soldater. Soldaternes psykiske sundhedsprofil før og efter udsendelse.* 210 sider. e-ISBN: 978-87-7119-119-6. Netpublikation.
- 12:25 Lausten, M., H. Hansen, K.S. Vammen & K. Vasegaard: *Forebyggende foranstaltninger 18-22 år. Dialoggruppe – Om forebyggelse som alternativ til anbringelse. De rapport 6.* 164 sider. ISBN: 978-87-7119-121-9. e-ISBN: 978-87-7119-122-6. Vejledende pris: 160,00 kr.
- 12:26 Lauritzen, H.H., R.N. Brünner, P. Thomsen & M. Wüst: *Ældres ressourcer og behov. Status og udvikling på baggrund af Ældredatabasen.* 180 sider. ISBN: 978-87-7119-123-3. e-ISBN: 978-87-7119-124-0. Vejledende pris: 180,00 kr.

- 12:27 Høst, A.K, T. Fridberg, D.L. Stigaard & B. Boje-Kovacs: *Når fogeden banker på. Fogedsager og effektive udsættelser af lejere*. 422 sider. ISBN: 978-87-7119-125-7. e-ISBN: 978-87-7119-126-4. Vejledende pris 420,00 kr.
- 12:28 Nielsen, H., A. Mølgaard & L. Dybdal: *Procesevaluering af boligsociale indsatser. Delrapport 2. Kvalitativ kortlægning af Landsbyggefondens 2006-2010-pulje med fokus på projektorganisering og samarbejde*. 118 sider. e-ISBN: 978-87-7119-127-1. Netpublikation.
- 12:29 Andrade, S.B.: *Levekår i dansk landbrug. Analyse af sammenhænge mellem risikofaktorer og dyrvarnssager i landbruget fra 2000 til 2008*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-128-8. e-ISBN: 978-87-7119-129-5. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 12:30 Ottosen, M.H. (red.): *15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra femte dataindsamling af forløbsundersøgelsen af børn født i 1995*. 348 sider. ISBN: 978-87-7119-130-1. e-ISBN: 978-87-7119-131-8. Vejledende pris: 340,00 kr.
- 12:31 Bach, H.B.: *Arbejdsmarkedsparathed og selvforsørgelse*. 36 sider. e-ISBN: 978-87-7119-133-2. Netpublikation.
- 12:32 Christensen, E. & A.P. Langhede: *Evaluering af psykologhjælp til børn på krisecentre*. 61 sider. ISBN: 978-87-7811-197-5. Netpublikation. Udgivet af Ankestyrelsen og SFI.
- 12:33 Termansen, T. & C.S. Sonne-Schmidt: *Forebyggende fysisk træning til ældre. En undersøgelse af effekten af en kort træningsindsats på aldres fysiske funktionsevne*. 64 sider. ISBN: 978-87-7119-135-6. e-ISBN: 978-87-7119-136-3. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 12:34 Hansen, H., P.R. Skov & K.M. Sørensen: *Støtte til udsatte børnefamilier. En effektmåling af familiebehandling og praktisk pædagogiske støtte*. 112 sider. e-ISBN: 978-87-7119-137-0. Netpublikation
- 12:35 Ellerbæk, L.S., V. Jakobsen, S. Jensen & H. Holt: *Virksomheders sociale engagement. Årbog 2012*. 182 sider. ISBN: 978-87-7119-138-7. e-ISBN: 978-87-7119-139-4. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 12:36 Jakobsen, T.B., S.V. Lyk-Jensen & D.L. Stigaard: *Lige muligheder – metodiske grundlag for en effektevaluering. Evalueringsrapport 2*. 82 sider. e-ISBN: 978-87-7487-140-0. Netpublikation.
- 13:01 Kjeldsen, M.M., H.S. Houlberg & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse. Udviklingen mellem 2002 og 2012*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-141-7. e-ISBN: 978-87-7119-142-4. Vejledende pris: 170,00 kr.

- 13:02 Liversage, A, R. Bille & V. Jakobsen: *Den danske au pair-ordning*. 281 sider. ISBN: ISBN 978-87-7119-143-1. e-ISBN: 978-87-7119-144-8. Vejledende pris 280,00 kr.
- 13:03 Oldrup, H., A.K. Høst, A.A. Nielsen & B. Boje-Kovacs: *Når børnefamilier sættes ud af deres lejebolig*. 222 sider. ISBN: 978-87-7119-145-5. e-ISBN: 978-87-7119-146-2. Vejledende pris: 220,00 kr.
- 13:04 Lausten, M., H. Hansen & V. M. Jensen: *God praksis i forebyggende arbejde – samlet evaluering af dialogprojektet. Dialoggruppe – om forebyggelse som alternativ til anbringelse*. 173 sider. ISBN: 978-87-7119-147-9. e-ISBN: 978-87-7119-148-6. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:05 Christensen, E.: *Ilasiaq. Evaluering af en bo-enhed for udsatte børn*. 75 sider. ISBN: 978-87-7119-149-3. e-ISBN: 978-87-7119-150-9. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:06 Christensen, E.: *Ilasiaq. Meeqqanut aarlerinartorsiortunut najugaqatigiiffimmik nalilersuineq*. 88 sider. ISBN: 978-87-7119-151-6. e-ISBN: 978-87-7119-152-3. Vejledende pris: 70,00 kr.
- 13:07 Lausten, M., D. Andersen, P.R. Skov & A.A. Nielsen: *Anbragte 15-åriges hverdagsliv og udfordringer. Rapport fra tredje dataindsamling af forløbsundersøgelsen af anbragte børn født i 1995*. 153 sider. ISBN: 978-87-7119-153-0. e-ISBN: 978-87-7119-154-7. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:08 Luckow, S.T. & V.L. Nielsen: *Evaluering af ressource- og risikoskema. Tidlig identifikation af kriminalitetstruede børn og unge*. 90 sider. e-ISBN: 978-87-7119-156-1. Netpublikation.
- 13:09 Winter, S.C. & V.L. Nielsen (red.): *Lærere, undervisning og elevpræstationer i folkeskolen*. 265 sider. e-ISBN: 978-87-7119-158-5. Netpublikation.
- 13:10 Kjeldsen, M.M., & J. Høgelund: *Handicap og beskæftigelse i 2012. Regionale forskelle*. 59 sider. ISBN: 978-87-7119-159-2. e-ISBN: 978-87-7119-160-8. Vejledende pris: 60,00 kr.
- 13:11 Manuel, C. & A. K. Jørgensen: *Systematic review of youth crime prevention intervention – published 2008-2012*. 309 sider. e-ISBN: 978-87-7119-161-5. Netpublikation.
- 13:12 Nilsson, K. & H. Holt: *Halvering af dagpengeperioden og akutpakken. Erfaringer i jobcentre og A-kasser*. 80 sider. e-ISBN: 978-87-7119-162-2. Netpublikation.

- 13:13 Nielsen, A.A. & V.L. Nielsen: *Evaluering af projekt SAMSPIL. En udvidet modregruppe til unge udsatte mødre*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7119-163-9. Netpublikation.
- 13:14 Graversen, B.K., M. Larsen & J.N. Arendt: *Kommunernes rammevilkår for beskæftigelsesindsatsen*. 146 sider. e-ISBN: 978-87-7119-168-4. Netpublikation
- 13:15 Bengtsson, S. & S. Ø. Gregersen: *Integrerede indsatser over for mennesker med psykiske lidelser. En forskningsoversigt*. 106 sider. ISBN: 978-87-7119-169-1. e-ISBN: 978-87-7119-170-7. Vejledende pris: 100,00 kr.
- 13:16 Christensen, E.: *Ung i det grønlandske samfund. Unges holdning til og viden om sociale problemer og muligheder*. 58 sider. e-ISBN: 978-87-7119-171-4. Netpublikation.
- 13:17 Christensen, E.: *Kalaallit inuiaqatigiivini inuusuttuaqqat. Inuusuttuaqqat inoqatiginnermi ajornartorsintit periarfissallu pillugit ilisimasaat isummertariaasaallu*. 66 sider. e-ISBN: 978-87-7117-172-1. Netpublikation.
- 13:18 Vammen, K.S. & M.N. Christoffersen: *Unge selvskade og spiseforstyrrelser. Kan social støtte gøre en forskel?* 156 sider. ISBN: 978-87-7119-173-8. e-ISBN: 978-87-7119-174-5. Vejledende pris: 150,00 kr.
- 13:21 Benjaminsen, L. & H.H. Lauritzen: *Hjemløshed i Danmark 2013. National kortlægning*. 182 sider. ISBN: 978-87-7119-179-0. e-ISBN: 978-87-7119-180-6. Vejledende pris: 180,00 kr.
- 13:22 Jacobsen, S. J., A. H. Klynge & H. Holt: *Øremærkning af barsel til fædre. Et litteraturstudie*. 82 sider. ISBN: 978-87-7119-181-3. e-ISBN: 978-87-7119-182-0. Vejledende pris: 80,00 kr.
- 13:23 Thuesen, F., H. B. Bach, K. Albæk, S. Jensen, N. L. Hansen & K. Weibel: *Socialøkonomiske virksomheder i Danmark. Når udsatte bliver ansatte*. 216 sider. ISBN: 978-87-7119-183-7. e-ISBN: 978-87-7119-184-4. Vejledende pris: 210,00 kr.
- 13:24 Larsen, Mona & H. S. B. Houlberg: *Lønforskelle mellem mænd og kvinder 2007-2011*. 176 sider. ISBN: 978-87-7119-185-1. e-ISBN: 978-87-7119-186-8. Vejledende pris: 170,00 kr.
- 13:27 Holt, H. & K. Nilsson: *Arbejdsfastholdelse af skadelidte medarbejdere. Virksomhedernes rolle og erfaringer*. 100 sider. ISBN: 978-87-7119-191-2. e-ISBN: 978-87-7119-192-9. Vejledende pris: 100,00 kr.

UNG I DET GRØNLANDSKE SAMFUND

UNGES VIDEN OM OG HOLDNING TIL SOCIALE PROBLEMER OG MULIGHEDER

Denne rapport er den anden af SFI's fire rapporter, der følger projektet NAKUUSA, som betyder *Lad os være stærke*. Projektets formål er at sikre, at grønlandske børns vilkår og rettigheder bliver styrket. Det er en del af det arbejde, der i disse år foregår i Grønland for at få almindelige mennesker (også unge) til at tage mere socialt ansvar for egen og andre menneskers trivsel.

373 unge mellem 13 og 15 år fra både byer og bygder i Grønlands fire kommuner er blevet udspurgt om deres viden om og holdning til sociale problemer. Der er tale om almindelige unge, hvor størstedelen bor sammen med én eller begge forældre.

Undersøgelsen viser, at kun en lille del af de unge mener, at de har en god viden om sociale problemer. Samtidig har de fleste unge en klar opfattelse af, at unge og forældres druk, hashrygning, seksuelle overgreb og kriminalitet er sociale problemer.

Der er desuden et massivt ønske blandt de unge om en indsats mod de sociale problemer:

80 procent af de unge mener, at der skal gøres noget for at nedsætte både unges og forældres store brug af alkohol og hash. Tre fjerdedele af pigerne og halvdelen af drengene mener desuden, at der skal gøres noget mod de mange seksuelle overgreb. Det samme gælder druk og kriminalitet, svag skolegang, ingen uddannelse, intet arbejde og unge psykiske vanskeligheder.